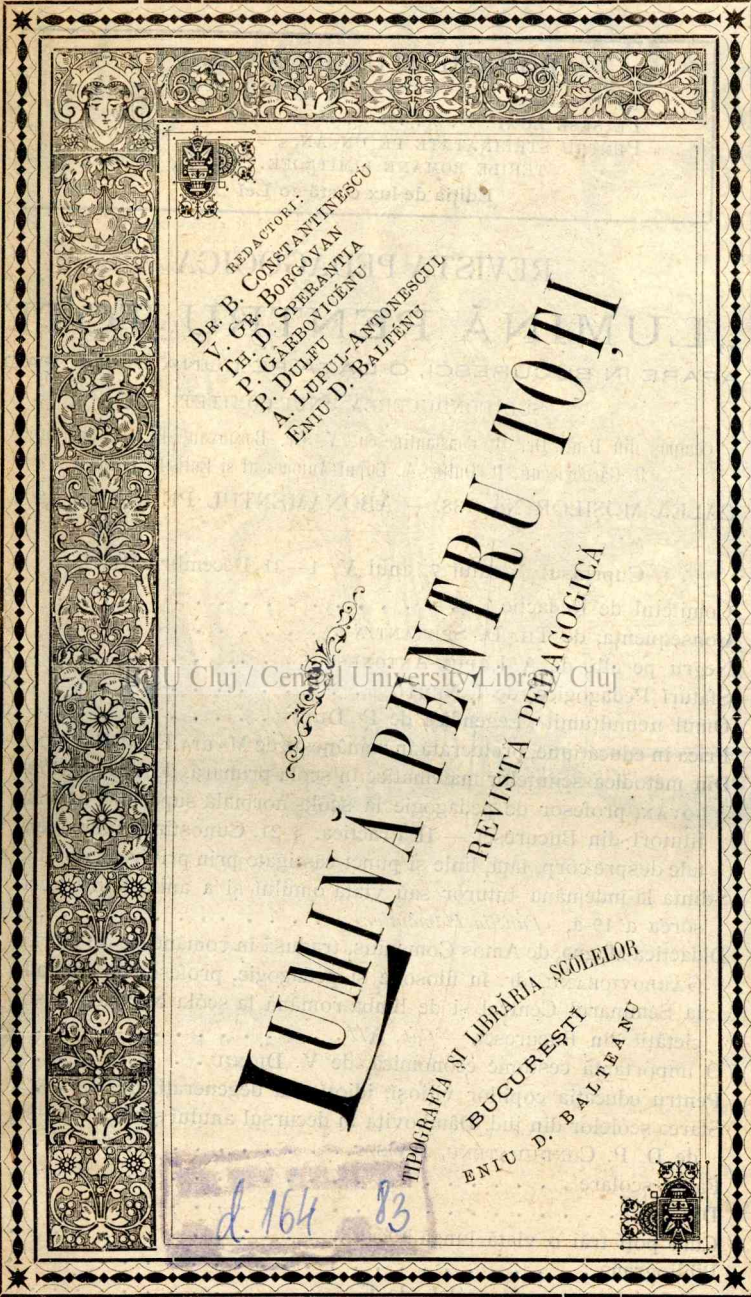

..... Manuscrisele trimise redacției și nepublicate sunt distruse. Scrisorile nepălitte se refuză.

REDACTORI:
DR. B. CONSTANTINESCU
V. GR. BORGOVAN
TH. D. SPERANTIA
P. GARBOVICĂ
A. DULFU
ENIU D. BALTEANU

LUMINĂ PENTRU TOȚI
REVISTA PEDAGOGICĂ

TIPOGRAFIA ȘI LIBRĂRIA ȘCOLELOR
BUCUREȘTI
ENIU D. BALTEANU

d. 164 83

Un număr costă 1 leu și 50 bani.

ABONAMENTUL PE ANUL V :

PE UN AN	12 LEI
PE ȘESE LUNI	6 >
PENTRU STREINATATE PE UN AN	15 >
> TERILE ROMANE LIMITROFE	6 FIORINI

Ediția de lux costă 20 Lei

REVISTA PEDAGOGICA

„LUMINĂ PENTRU TOȚI“

APARE IN BUCURESCI, O DATĂ PE LUNĂ ÎN 64 PAG.

SUB CONDUCEREA UNUI COMITET

Compus din D-nii Dr. B. Constantinescu, V. Gr. Borjovan, Th. D. Speranția,
P. Gârboviceanu, P. Dulfu, A. Lupul-Antonescul și Eniu D. Băltănu

CALEA MOȘILOR No. 138. — ABONAMENTUL PE UN AN 12 LEI

Cuprinsul N-rului 7, anul V, 1—31 Decembrie 1889.

Comitetul de Redacție	385
Consequența, de TH. D. SPERANȚIA	386
Negru pe alb, de A. LUPUL-ANTONESCUL	389
Sfaturi Pedagogice, de I. NĚMTU	393
Omul nemulțumit (Legendă), de P. DULFU	399
Frica în educațiune, prelucrată în românește de MARIA ENIU-BALTĚNU	401
Din metodică sciințelor matematice în școla primară, de V. GR. BOR-	
GOVAN, profesor de pedagogie la școla normală superiōră de Ins-	
titutorî din Bucurescî. — II Practica. § 21. Cunoștințe fundamen-	
tales despre corp, față, linie și punct câștigate prin privirea cubului.	405
Știința la îndemâna tuturor sau viața omului și a animalelor. Scri-	
sōrcea a 19-a, «Funcția Plămânilor»	408
Didactica Magna, de Amos Comenius, tradusă în românește de PETRU	
GĂRBOVICEANU, dr. în filosofie și pedagogie, profesor de filosofie	
la Seminarul Central și de limba română la școla Normală a so-	
cietății din Bucurescî. — Cap. XII.	418
O importantă cestiune economică, de V. DIONIU	429
Pentru educația copiilor vițioși, idioși sau dēgenerați, de E.	430
Starea școlēlor din jud. Dâmbovița în decursul anului școlar 1888-89,	
de D. P. CONDURATĚNU, revisor.	432
Fapte școlare	440
Diverse.	445
Cum poți trăi o viață lungă ?	446
Bibliografie	447
Mulțămiri în numele școlēi, de E.	448

REVISTĂ PEDAGOGICĂ

Comitetul de Redacție al Revistei se compune din D-nii :

Dr. Barbu Constantinescu, profesor, doctor în filosofie și pedagogie.

V. Gr. Borgovan, profesor și pedagog.

Th. D. Spirantă, profesor, doctor în filosofie și pedagogie.

A. Lupul-Antoneseul, profesor.

P. Gârboviceanu, profesor și doctor în filosofie și pedagogie.

P. Dalfu, profesor, doctor în filosofie și pedagogie.

Enișu D. Băltănu, directorul și proprietarul revistei.

NB. Orică privește redacția și administrația se va adresa la subsemnatul :

Enișu Băltănu, București.

CONSEQUENȚA

Nu s'a văzut tratat de Pedagogie în care să nu se vorbească de formarea caracterului, și iarăși nu s'a văzut nici o-dată o întrunire cu scop didactic în care să nu se vorbească de disciplina în școală.

Se fac teorii lungi și late despre caracter, despre importanța formării caracterului, despre viitorul ce suride școlii și țării, unde se va reuși a se pune bazele formării caracterului încă de pe bancele școlii.

Teoriile curg și pe lângă teorii vin și mijloacele de sancțiune ca pedepse și recompense și mai virtos pedepse. Cu toate acestea aceleași plîngerî de indisciplină se aud mereu.

Pentru ce ?

Nu teoriile sunt de lipsă.

Fie maestrul cel mai ales, cel mai cu bună voință și facă el lecțiunii elevilor săi zi și noapte despre musică de exemplu, spună el cu cel mai mare foc oratoric cum trebuie cîne-va să miște degetele pe coarde și cum trebuie să țină vioara și arcușul și poate fi sigur că dacă pe lângă aceste teorii nu va da loc și la practică, la exercițiu, chiar de ar aplica pe lângă teoria lui pedepsele cele mai mari și recompensele cele mai ne auzite, nici unul dintre acești elevi îndopați cu teorie, și în același timp striviți de pedepse ori încărcați de recompense, nu va ști să scoată din vioară nici o singură notă sigură.

Deprinderea este o a doua natură. Și această natură nouă căpătată prin deprindere vine și îșea locul celei vechi și o-mul va fi așa cum se va deprinde.

Organismul omenesc este dotat de la naștere și prin moștenire de predispoziții pentru toate felurile de activitate.

Aceste predispoziții înse trebuiesc ajutate de exercițiu. Noi toți ne naștem predispuși de a merge în picioare, înse dacă ni s'ar lua încă de mici mijloacele de a ne exercita la mers,

dacă ne-ar sechestra ca să nu ne putem mișca, am ajunge în imposibilitate de a merge, precum ajung în imposibilitate de a vorbi acei ce se nasc surdo-muți.

Cu toate acestea nu s'a văzut încă om sănătos cu organismul întreg, care să nu poată merge în picioare. Iar aceasta vine de acolo că natura care îl încunjură îi stă la dispoziție și îi dă toate mijloacele de a se exercita, în cît la urma urmei ajunge să meargă și să calce tot cu atîta siguranță, tot cu acea încredere, cu care s'ar pune să stea pe un scaun.

Natura face lucrurile complete. Ea se prezintă organismului nostru cu totalitatea ne strămutată a legilor ei. Ea ne prezintă terenuri variate, se prezintă blindă și supusă dar în același timp teribilă ori mai bine zicînd justă. De exemplu, copilul se scoală în picioare, face doi pași bine echilibrați și merge mai departe; întîmplise însă ca numai odată să calce rău și numai de cît va cădea jos. Va plînge, se va scula, va mai face cîți va pași și va merge bine, iar de va mai greși o dată va cădea din nou și ori cît ar plînge ori cît ar protesta, va cădea neconținut pînă cînd la urma urmei va fi nevoit să deschiză ochii și să bage de samă ce fel trebuie să calce în cutare loc și în cutare împrejurări.

În vorba ordinară se zice că copilul s'a deprins, iară în fond, adică din punct de vedere fiziologic această deprindere însemnează că în organismul copilului s'aū imprimat deja condițiunile nestrămutate, adecă legele mersului, legi ne strămutate ale naturei iară copilul cînd va mai cădea nu va mai plînge ci își va recunoaște incapacitatea lui de a satisface acestor legi nestrămutate.

În școală și în familie însă nu se întîmplă așa. Se aud mereu cîrtiri și plîngerî în contra părinților și plîngerî contra învățătorilor. Se plîng în contra lor că sunt prea severi și îi cred ne drepti.

Natura e tot de-a una aceeași. Focul e foc mereu și ori cît îl vei atinge, te va arde așa că la urma urmei, vei constata numai că aceasta este o proprietate a focului, proprie-

tate pe care s'o ai în vedere atît pentru a te păzi ca să nu-ți faci rău cît și pentru a o utiliza la nevoile tale.

Omul, însă, făcut de earne și oase așa cum e el, nu se ține strict în marginile justiției naturale. El e milos.

Această milă, înse, este adese ori stricătoare pentru că vine să contrazică justiția. Un copil face o greșală, își pune de exemplu mîna pe foc și mama se crede datoare să-l mîngîie spunîndu-i că focul e vinovat. Adecă mama vine și cu mila ei falsifică o lege a naturii și înduce în eroare pe acest copil care nu numai nu se va feri de foc, ci încă întîmplîndu-se să se mai arză iarăși, va plînge și va protesta și în contra focului, adecă în contra legilor naturii cît și în contra mamei.

Aceasta vra să zică inconsecvență.

Mila care în aparență e atît de bună, este în fond atît de stricătoare în cît merge pînă la falsificarea legilor naturii.

Odată însă ce copilul a ajuns să vadă fals natura, negreșit că odată cu natura va avea idei greșite și despre mamă și despre părinți și despre învățători etc. etc. Acasă va crede de rea credință pe părinți, la școală pe învățători, iar în societate pe toată lumea. Vra să zică toată lumea va avea a se plînge contra acestor copii ori oameni falsificați în organizația lor sufletească prin efectele unei mile rău înțelese și rău aplicate.

Mila trebuie lăsată la o parte și înlocuită cu justiția, sau dacă este nevoie de milă fiind că ne-am deprins deja cu ea, de aceea să se întrebuițeze mila însă numai ca formă și numai acolo unde în fond este justiție. În alt chip, mila va forma caractere de acele care se cred mereu persecutate, ca copii de părinți ori de rude, și de învățători iar în societate de toată lumea.

Consecvența este o calitate indispensabilă tuturor educatorilor. Pentru ca cine-va să fie consequent, atît părinții cît și învățătorii e nevoie:

1. Să nu falsifice fața legilor naturii, unde e rău să i-se

arăte răul și unde a greșit să nu i se permită a crede că a făcut bine, și

2. Să judece mult înainte de a da o sentință, pentru că:

a) De va fi prea aspră va aduce dnpă sine revoltă și neîncredere,

b) De va fi prea slabă va îndemna la recidivă, și

c) Ca urmare acestora un fel de falșă încredere în sine.

Despre consecvență s'ar putea zice multe.

Fie consecvenți părinții și învățătorii și nu vor avea a se plînge de copii.

Consequența este legea formării caracterului.

Th. D. Speranția.

NEGRU PE ALB

I.

Ajutore pentru săraci. — Sărăcimea copilărească. — Solicitudoinea Primăriei și a Instituțiilor pentru săraci. — Sărăcimea scolărească. — Scolăreimea de la sate. — Lipsa de ajutore pentru dînsa.

Gerul iernei și apropierea serbătorilor Nașterii Domnului aș pus pe gânduri pe ómenii iubitori de omenire. Suferința, tot-d'a-una a înmuiat inimile; sărăcia a găsit, mai tot-d'a-una, uă mână întinsă spre ajutor. Și ast-fel unii și-aș deșertat punga, pe tăcutele, pentru alinarea suferințelor; iar alții, s'aș întrecut intru a se constitui în societăți de ajutor și mutual și sgomotos împotriva sărăciei, atât de mult cîntate de poeți și prosatori și totuși vrăsmașă neînduplecată și a acestora, precum și a celor cari o îndură smeriți, în neputință de a-î inchina versuri elegiace, nici de a o înlătura prin muncă.

Citesc cu băgare de seamă dările de seamă ale jurnalelor, cu privire la împărțirea cutăror ajutore; mulțămirile publice aduse cutăror persóne pentru dărnicia ce aș arătat când a fost vorba să subscrie uă sumă óre-care celor desculți și nemâncați; și mă mișcă atențiunea ce deosebit se dă

acelora pentru care Mântuitorul a ȃis: „lăsați-Ți să vină la mine, căci a acestora este împărăția cerurilor“. Și cum să nu fie a lor, când mic, drăguț, nevinovaț, te 'ncântă cu obrazul lor curat, te 'nduioșează cu privirea lor limpede și blândă, te subjugă cu vorba lor caldă și naivă! Cum să nu-Ți aduci aminte c'aȚi fost și tu copil și cum să nu te misce gândirea că unli dintre copii suferă chiar ca și omul mare, ori că n'aũ cu ce-și acoperi bine corpul; ori că de multe, de fôrte multe ȃile nu și-aũ împăcat gura de cât cu câte uă cojiță de pâine, plânsă și aceia din cauza lungei așteptări? Atunci, om mare ce ești și alintat în bună stare, te scuturi de revoltat ce te simți că nu s'a rezervat acestor vlăstare omenestii de cât „împărăția cerurilor“ și dai cât dai, mângaiat că dai pentru săraci, mai ales pentru săracii copii. Obolul teũ va contribui să mai îndulcescă drumul cuiva către ceruri; căci sînt fôrte puțini cei cari dau, fôrte mulți cei cari așteptă. S'ar puté, cu tôte astea, aduna sume mai mari; dar ce vroii? sînt doué soiuri de săraci: unii de bani, alții de sentimente; așa că aș puté ȃice, servindu-mé de frasa nițel schimbată a marelui poet: „Sărăcia atinge cu piciorul seũ, de o potrivă și inima bogatului și casa săracului!“

În orașe, cu deosebire în București, se nune multă activitate întru strângerea ajutoarelor pentru săraci. Așezămintele particulare împart lemne și bani; iar Primăria a deschis liste și a făcut un apel călduros, în stil de slab cancelarist dar de filantropică cugetare, la „tôte inimile generose“. Însăși Comuna a subscris sume și nu se va simți nici de cum oboșită, nici împovărată de muncă dacă ar curge gârlă chiar ajutoarele în bani, în haine, în lemne, în obiecte alimentare. Atîta grijă din partea edililor și tot atîta desinteresare din parte-le, mi-aduc aminte cuvintele unui poet al nostru, repausat în Domnul și în săracie: „Dați, dați pentru săraci“.

Imi place acéstă întrecere în bine, imi place acéstă solitudine a Instituțiilor particulare și publice, pentru sufe-

rințele lumii toate, de ori-ce nēm, de ori-ce secs, de ori-ce vârstă. Dar îmi place ceva mai mult; îmi place că scolărima ocupă un deosebit loc în gândirea filantropică a celor care se 'ntrec pentru binele omenirii.

Scolărima.... copiii neamului nostru. Scolărima.... speranțele noastre în viitor. Scolărima.... mișuna de iubiți ai Domnului, alergând să crească pe băncile scōlei, din cătunul cel mai depărtat, din mahalaua cea mai morcirlósă. Pe ger, pe slótă, ei ies de prin toate unghiurile, străbat toate depărtările, se ajung, se adună, se înmulțesc și intră roiū vesel și plin de viață pe pōrta scōlei, cu te miri ce în ghiozdan; dar în cap cu uă lume de cugetări; în inimă cu alta de simțiri care se măresc încet, đilnic, cu fie-care lecțiune a profesorului, cu scurgerea fie-căruī an, cu pășirea fie-cariī trepte scolare. Scolărima 'acēsta îmi fură condeiul când mă gândesc la dīnsa și, cu toate necazurile ce știū că pricinuește dascălului, o vėd numai în lumină. Acum pentru prima óră, îmi pare rău că nu mi-am deprins condeiul să laud; acum pentru întâia dată, sīnt trist că nu pot rădica osanalele meritate: de Comună care îngrijește de mai bine de două sute scolarī; de o societate bucureștėnă, care îmbracă în fie-care an de două orī — iarna și vara — pe scolarīi eminenți ai cursurilor primare; de toți ómenīi de bine a căror cugetare a fost prinsă de nevoile scolărimii. Dar, oh sōrtă a tutor lucrurilor! de ce sīnt constrins să-mī mai înfrīnez entuziasmul; să-mī micșorez bucuria peste măsură de mare; să arunc în acest concert de filantropī mulțamiți și de scolarī veseli, sunete discordante; să posomoresc tabloul și, în lumea nenorociților, să gălesc și printre copii, printre scolarī, pe unīi mai par-tiniți, pe alții mai uitați, chiar uitați cu desăvīrșire?...

Gândul meu a părăsit orașul și se îndreptă departe, pe câmpia întinsă sub zăpadă, unde ochiul se perde în zare unde bordeiele sīnt otova cu nămeți, unde crivețul șueră a morțiū. Te înflórá liniștea singurătății. Sub cerul plumburiū

simți că îngheți de frică și frig. Numai după mai mult drum auzi câinii lătrând de departe; ochiul pricepe o parte ce șerpuește, și zărești un mototol mișcându-se; mototolul este un chip de om și în acel chip de om, e un suflet de copil. Cu ghiozdanul pe după gât, cu nasul nesuflat și înghețat. cu degetele puică în gură, vine dârdâind copilul de la un sat depărtat, la scôla din satul vecin.

Cine s'a gândit, cine se gândește la scolarul acesta ?

De ar ajunge mai curând la scôlă, mititelul. Cum o intra înăuntru, o să-și pună cărțile în bancă, apoi o să se alătore de soță, o să întindă mânuțele-i os, și o să se desghete, o să se încălzească; apoi o să spună lecția, o să facă bucuria învățătorului, căci trebuie să fle deștept băiatul. O flacăra jôcă în ochii lui. Dar ușa scôlei e dată de perete; ferestrele sparte. Primăria nu a găsit cu cale că trebuie să îngrijescă de lemne și, când învățătorul i-a cerut, l'a trimis să se plimbe. Copiii s'au tot strins unul câte unul, toți ca unul de înghețați. Atunci învățătorul a dat fuga de a luat din ogradă un braț de coceni înghețați și i-a băgat într'o sobă orbă și derăpănată. De chiu, de vai, unii au luat foc, alții fisie încă ujujindu-se la dogórea celor-l-alti; dar sóba, bat'o scârba scóte fum. De o dată clasa e plină cu fum de nu te mai poți vedea. Învățătorul tot se mai luptă să o scótă la un capăt, dar scolarii au ieșit, orbiți de fum, pe prispă frecându-se la ochi și dârdâind.

Cine s'a gândit, cine se gândește la scolarii aceștia ?

Și sînt mulți, fórte mulți scolarii aceștia, căci sînt patru milioane de opincari în blogoslovita noastră țară.

Mișcă-te, sufete al omului, la priveliștea acestei scolărimii desculțe, hrănite c'un codru de mămăligă, străbătând kilometre până la scôla pe care o găsește vraieste, neîncăldită. Pornește cugetarea filantropică și către această scolărimă pe care o poți ferici cu lucru de nimic; către această scolărimă despre ai cării părinți nu e om de stat, nu e pontician de ori-ce mână să nu țină că sînt „talpa țarei“; către această scolărimă

plină de viață, din care țara recrutază tot ce are mai puternic ca apărare, tot ce are mai inteligent și mai plin de vigoare, ca speranțe în viitor.

E nevoie să mai stăruim asupra miseriilor vieții școlărești la țară? Să mai spun că școlarii aceștia învață aproape „pe palme“, că nu li se dă încurajare de nicăieri, că numărul lor crește enorm pe fie-care an și că viața lor școlărească este neglijată și de părinți și de lumea cea-l-altă?....

Cine s'a gândit, cine se gândește la școlarii aceștia?

Nimeni.

Statul, nu; deși de la patru milioane de țărani se încasază mai mult de cât de la un milion de orașeni.

Proprietarul sau arendașul, nu; deși totă averea lui este fructul esplotării țărănimii.

Mulțimea cea-l-altă orașenescă, nu; căci ea, în prima linie, are de îngrijit școlăria orașelor.

Acum vă întreb: ce credeți că a mai ramas din bucuria mea de adineori?

Dacă s'ar împărți ceva și școlărilor sătenii, din ce se adună de către orașeni! Dacă s'ar face parte și desmoșteniților de la țară, din banul strâns, mulțămirea iubirei de aproape; fie această iubire numai o arătare interesată, provocată de lungile apeluri comunale; fie o pornire nobilă a sufletelor denaturate!....

A. Lupul-Antonescu

SFATURI PEDAGOGICE

În numele copiilor îmi permit a adresa o rugămintă către toți părinții în genere, cu deosebire însă către mamele întregului nem românesc:

Spre a vă crește copii buni, ascultători și folositori, și spre a putea câștiga deplină fericire și mulțămire atât voe, cât și loruși și întregii omeniri:

1. Nu dați copiilor mijloce de a vă face urgisiți înaintea lor, și adică :

a) să nu le faceți nici o nedreptate, pentru că atunci ura de sine urmază ;

b) nici un părinte să nu se silască a planta în copiii ură contra celui l'alt părinte ;

c) să nu fii nesimțitor către copii, când, în nevinovăția lor, vreați să te îmbrățișeze, ci din contră trebuie să ieși parte la bucuria lor, căci altmintrelea devii în pericolul de a te face neplăcut și urgisit pentru tot-d'a-una înaintea lor ;

d) nici odată nu-ți opri copiii dela desfătări nevinovate ;

e) nu-î înfrunta fără a fi vinovați ; și

f) nu te arăta nici odată cu neîncredere în ei.

2. Nu dați copiilor mijlocele ca să-și perdă încrederea în voi, adică : nu-î mințiți și nu-î înșelați nici odată, pentru că cu timpul nu o să vă mai credă.

3. Nu le dați mijloace de a vă face desprețuiți înaintea lor :

a) nu cercați nici odată a vă spune păcatele tineretelor în prezența lor ;

b) acea ce ați ordonat, ispitiți dacă s'a adus la îndeplinire ; acea ce ați amenințat, împliniți cu totă serioșitatea, căci alt-fel ajungeți de batjocura propriilor voștri copii ;

c) nu vă pedepsiți copiii nici odată pentru scăderi sau fapte, de cari înșiși voi nu vă puteți lăsa.

4. Nu le dați mijloce să se însufle de timpuriu în ei ura și pisma contra celor-lalți frați și surori :

a) nici odată nu-ți retrace iubirea dela unul, spre a o dărui celui l'alt ;

b) când pedepsești pe unul, nu lăuda pe cel l'alt ;

c) tot-d'a-una trebuie să fii foarte atent la supărările ce copiii își fac unul altuia și cercetéză cu scrupulozitate după isvorul certelor lor.

5. Nu le dați mijloce de a stérpi din ei iubirea de ómeni, adică : nu defăima pe nimeni în prezența copiilor.

6. Nu le dați mijloce de a se deprinde la tirănie, adică :

nu-î dedați nici odată ca ei să-și afe un fel de desfătare în durerile și torturile ființelor nevinovate.

7. Nu le dați mijloce de a se face pofțitorî de rēsbunare:

a) când sunt necăjiți, nu le dați în mână sau înainte nimica, asupra căruia să-și potă vērsa mânia;

b) dacă cine-va îți vatămă copilul, silește-te de a micșora lucrul și a-î împăca.

8. Nu le dați mijloce spre a se învăța să pismuiască, adică: nici odată nu le propune fericirea altor ómenî, ca o nefericire mare pentru ei.

9. Nu le dați mijloace spre a se bucura de paguba altora, va să zică: precum voi așa nici ei să nu se necăjescă de fericirea altora, căci altmintrelea de sine urmēză, să se bucure de nefericirea aceloră.

10. Nu sădiți în copii frică și grēță de nici un fel de animale.

11. Nu însuflați copiilor ură contra ómenilor ce aũ altă religie nici prin exemplu și nici prin spuse ca, d. e., că D-deũ urēște pre toți cei ce nu sunt de aceeași credință.

12. Nu vē faceți copiii nesimțitorî de frumusețile naturii, prin:

a) înfruntări când îi vedeți privind la natură, încercând prin feluri de promisiuni, a-î amăgi de la acea;

b) mijlocind ca copiii să fie fórte pofțitorî de mîncări; și

c) însemnând întâiul nutriment pentru spiritul lor din lucruri, pe cari ei încă nu le pot cuprinde cu mintea.

13. Nu le dați mijloce prin cari să se sperie de năluți (staffi), prin fel de fel de povestiri despre acestea.

14. Nu-î învățați să le fie frică de vreme grea, de tempestăți, prin acea că voi înșivē vē speriați din tot sufletul când se ridică vreme grea.

15. Nu însuflați copiilor frica de mórte, descriind-o ca pre cel mai mare și înfricoșat rēu.

16. Nu dați copiilor mijlocele de a-î face să le fie religia urîtă, sau cel puțin indiferentă:

- a) nu-î învăța să urască pe D-zeu ;
- b) nu-î învăța religia într'un mod urgent ; și
- c) nu faceți urgisiți înaintea lor pe acei, cari se cuprind cu lucrurile religiunii ;

17. Nu vă faceți copiii capricioși, făcându-le toate după voia și pofta lor.

18. Nu le dați mijloce prin cari să se facă mincinoși, adică :

- a) nu-î învățați singuri de timpuriu cu minciună ;
- b) să nu încercați a rîde când auziți copiii voștri mintînd, cu atât mai puțin le răsplătiți minciuna ;
- c) nu credeți tot ce vă spun copiii ;
- d) să nu-î pedepsiți când vă spun adevărul ; și
- e) nici odată nu le dați ocazie de a minți.

19. Nu vă faceți copiii clevetitori, dându-le curaj, ca să vorbească adese-orî rău despre ómenî.

20. Nu le dați mijloce de a se face nemulțumitori cu sórta :

- a) arătându-le toate lucrurile din partea cea mai slabă ; și
- b) înfățișându-le lucrul ce nu-l pot avea, ca un ce foarte dulce și plăcut.

21. Nu-î duceți în înrăutățire, sau nu-î faceți dărzi, adică : nu-î tratați tot cu mânie și răstire, atunci când vedeți că s'aũ îndreptat.

22. Nu vă învățați copiii a fi arțagoși prin aceea că nu căutați la importanța cererilor lor ; când însă vedeți că cer ceva cu ne-astêmpêr, atunci un le împliniți voia de loc.

23. Nu-î faceți neapți pentru lume și lipsiți de desfătările ei, silindu-î să se apuce de o meserie, la care n'aũ nici voie, nici însușiri.

24. Nu le dați mijloce de a-î face să fure :

- a) ne oprindu-î de la nimica ce le pofteste inima lor ;
- b) dându-le bani, dar ne cercetând după întrebuintarea lor ; și
- c) zugrăvindu-le lucrurile ce se află prin prăvălii și prin piață ca un fel de dulcêță ;

25. Nu vă faceți copiii mândrețioși, ferindu-i de a fi tot-d'a-una cu burta plină.

26. Nu vă faceți copiii ca să cerce supărare și în bine chiar, ne luând în băgare de seamă silința ce și-o pun ca să fie bună.

27. Vă feriți de a vă face copiii neghiobi și stupizi;

a) trăgându-le tot-d'a-una câte-o palmă peste cap de câte-ori greșesc ceva, sau

b) dacă ți-i faci înțelepți mai înainte de vreme, în curând te convingi, cum că mai la urmă devin proști și neghiobi.

28. Nu vă faceți copiii neapți sau nehartici, căutând să fie tot-d'a-una bine serviți.

29. Nu vă învățați copiii la neorânduială, ținându-i de timpuriu în neorânduială.

30. Feriți-vă de a vă face copiii deșeți, vanitoși :

a) învățându-i de timpuriu să știe prețui frumuseța luxului; și

b) ducându-i încă de micuți prin adunări mari.

31. Feriți-vă de a vă face copiii leneși, înfățișându-le adese-ori greutatea lucrului și dulceața lenei.

32. Nu vă faceți copiii sgârșiți (avari), făcându-le încă de timpuriu închipuirii mari despre prețuirea banului.

33. Nu vă faceți copiii ne simțitori pentru învățăturile cele bune, aducându-le continuu în minte datoriile ce au a împlini.

34. Vă feriți a face necuviințe înaintea copiilor.

35. Copiii nu vi-i lăsați nici odată de sine, sau pe mâna servitorilor.

36. Spre a feri copiii de stricarea sănătății și scurtarea vieții :

a) nu-i răsfățați ;

b) nu-i retrageți de la aerul curat ;

c) nu-i dedați cu mâncări greu de mistuit ;

d) nu-i dedați de timpuriu cu medicamente multe ; și

e) nu-i lăsați să fie giugiuliți și mângăiați de persoane pline cu fel de fel de bóle contagioase.

37. Feriți-vă de a vă face copiii invalizi, mai ales feti-

țele, lăsându-le a purta de timpuriu corsete sau alte legături strînse.

38. Tratatnd cu copiii, băgați de sémă tot-d'a-una purtarea lor.

39. In anii întâi ai tinerețelor copiilor, nu-î priviți ca pe-o jucărie a vóstră, căci prin acea veți presera semântă la multe rele.

40. Nicî odată nu rîdeți, când îi înfrunțați.

41. Tot-d'a-una trebuie să rămâneți consecuenți înfrunțărilor vóstre, dar nu a pedepsi astă-zî acea ce erî s'a lăsat a trece de bună.

42. Ca să nu se piardă ascultarea pentru tot-d'a-una, părinții să nu încerce a se certa între sine în prezența copiilor, pentru pedépsa ce ar fi să li-se dea .

43. Nu vă necăjiți copiii cu prepusuri false și cu neîncredere.

44. Nu vă supuneți copiilor înainte de timp.

45. Nu încercați a nu da dreptate copiilor atunci, când ei au dreptate.

46. Nu vă amăriți copiii rîzënd și bătëndu-vé joc de planurile lor.

47. Nicî odată nu vă faceți copiii mincinoși înaintea altor ómeni străini.

48. Dar nicî nu-î apërați înaintea altora, când știți că n'au dreptate.

49. Față cu streinii nu-î înfrunțați nicî odată.

50. Nu vă faceți judecători asupra lucrurilor ce ei învață în școlă.

51. Nicî să vă necăjiți față cu copii, pentru că dascálul vi-a pedepsit.

52. Nu judecați réu pe alții față cu copii.

53. Judecata vóstră morală față cu copii nu vi-o susțineți cu tărie nicî odată.

54. Nu vă faceți copiii prea isteți, atot știutori și limbuți (guralivi); și

55. Nu vă arătați nicî odată cu dispreț față cu institute

și alte întogmiri pentru creștere, cu deosebire înaintea copiilor frageți.

Când vă veți ține strict de aceste principii, puteți fi siguri, că ați făcut cel mai mare bine pentru următorul nem omenesc, câștigându-vă tot odată și nemuirea prin suvenire exprimată de născuții voștri : așa știa, așa făcea, așa îmi spunea, tatăl, mama—moșul, bunica—etc.

Faceți bine dar, căci bine veți avea!

București 1889.

Ión G. Neamțu.

OMUL NEMULȚUMIT

(LEGENDĂ)

Un lucrător ce totă ziua (ba une-ori și noptea încă)

Muncia, ca să-și câștige pâinea, tăind la pără dintr'o stâncă,

Ne mai putând de osteneală, sătul din greu a tot munci,

Cu ochii îndreptați spre ceruri ast-fel grăește într'o zi :

„O, Dumnezeu! De ce tu ore m'ai lăsat

„Să duc atâta greu în lume?... De ce nu sunt și eu bogat,

„Să am acasă un pat môle și toate câte-mi trebuesc,

„Și 'n loc de-a mă trudi cu munca, să șed mereu să m'odihnesc!“

Atunci din cer la el un înger se coborî și-i zise : „Fie

Precum dorești!“—și muncitorul crescut de mic în sărăcie

Se pomeni că 'n vis de-odată bogat, scutit d'orî-ce nevoi ;

Avea tot mese încărcate, avea și pat cu perne moi,

Bani, haine scumpe, slugi, prietini : nimic în lume nu-i lipsia,

Și 'n loc de-a se trudi cu munca, ședea mereu, se odihnia.

Dar într'o zi trecu p'acolo al țării rege încoronat

Intr'o căruță strălucită, de patru cai frumoși purtat,

C'un șir de călăreți 'nainte și-având și călăreți în urmă.

Bogatul din pridvor îl vede și fericirea i se curmă.

„Ce strălucire! Câtă pompă!.. Așa viața-aș înțelege!..

„Eă nici pe sfert nu sunt ca dînsul!.. Ah! pentru ce nu sunt eu rege.“

— „Să fie dup'a ta dorință!“ îi zise iar cel înger blând

Cu vocea sa mângăetoare, din cer la dînsul coborînd.

Și se făcu bogatul rege, umbla p'între supușii săi

Intr'o căruță d'aur, trasă de patru cai ca niște smei,

C'un șir de călăreți 'nainte, și-avea și 'n urmă călăreți.
 Dar iată sórele răsare, lăsând din ceruri miș săgeți
 De rađe vii și infocate să cadă jos peste pământ;
 De sete iarba se usucă și miș de flori cad în mormint.
 Sërmanul rege nu mai póte de năbușela arzătoare,
 Și zice 'n sine: „Dómne sfinte! Ce mult aș vrea să fiú eú sóre!..“

— „Prea bine! (ângerul îi spune din nou) Va fi precum vrei tu!“
 Și regele de-odată în sóre strălucitor se prefăcu
 Și de pe boltă cu mândrie își trimetea a sale razě
 Peste sěraci fără de nume și peste împěrați cu vază.
 De odată însă un nor apare și în dreptul sórelui stă chiar.
 Să scalde în raze acum pământul se încercă sórele în zădar.
 „Ah! (plin de ciudă el grăește, vėzënd că strălucirea-í pier)e:
 „Acest nor nu mă bagă în sémă!.. își bate joc de-a mea putere!..
 „El e mai tare decât mine? O, cum aș vrea să mă fac nor!..“

Și ângerul îi zice iară: „Să se împliněscă al tėú dor!“
 El se preface în nor și varsă peste pământ torenți de apă;
 De valurile-í furióse ne-atins nimic, nimic nu scapă:
 Semănături, flori, case, ómeni, se înecă în unde, pier de-a rindul.
 Numai o stâncă stă mărétá în fața lui despretuindu-l.
 „Cum? — zice norul — stâncă asta mă întrece în puteri pe mine?
 „Ah! pentru ce nu sunt eú stâncă?..“

Și ângerul din cer iar vine,
 Și în stâncă norul mi-l preface. — Ear stâncă arsă e de sóre,
 De ploí și vėnturi e bătută, dar stă pe loc nepăsătoare.
 De odată un muncitor sosește, avěnd pe uměr o casma;
 El dá în stâncă cu putere, și ea începe a se sfărma.
 „Of, Dómne! Muncitorul ásta mă prăpădește, mă dobóră!..
 „De ce nu-s muncitor ca dînsul?..“

Și ângerul iar se cobóră
 Din cer, și-í zice cu blândețe: „Să fie precum ai cerut!“
 Și bietul om, care ajunsese — împins de un dor nepriceput —
 L'atâtea înălțimi, se face iar — muncitor
 De-atunci mereú
 La petró tae ca înainte, muncește tot așa de greú;
 De sórtá însă nu se plânge, căci a încercat în viață tóte,
 Și traiu fără necaz el știe că în lumea asta nu se póte.

P. Dulfu.

FRICA IN EDUCAȚIUNE

Copiii devin foarte ușor fricoși, din cauza ignoranței și slăbiciunii lor; căci acei cari sunt de un temperament nervos și limfatic sunt predispuși a fi fricoși.

Cât de puține persoane țin serios socotélă de acest adevăr! Departe de a se sili să previe începerea fricei la copil, se pare, din contră, că se silesc a face să se nască frica în trînsul.

Pare că realitatea nu dă destule mijloce pentru a interesa spiritul acestei fragețe creaturi, cată să-l lovescă cu ceva supranatural, adică prin minciună.

Ar voi să crească copilul fără a-și da ostenéla să-l studieze. Inima lui care se emoționează așa de lesne, judecata lui atât de ușoră, toate sunt necunoscute, sunt neglijate; nu se adresază de cât la imaginațiune. Se abuzază până acolo de provocă o periculoasă surescitațiune, de creeri acestei ființe slabe și naive.

Sunt persoane cari cred că frica la copil este ceva natural și că nu merită să se preocupe de înlăturarea acestui rău. Alții rid de dînsul, de sentimentul pe care el nu mai pôte fi stăpân și care-l face să sufere atât de mult.

Rîsul, batjocora, este mijlocul cel mai rău cu care voim să corigem, să înlăturăm frica.

Pentru ca să se scape de a mai fi batjocorit, fricosul va ascunde orî-ce emoțiune, nu se va mai încrede nimurui, și va fi și mai nenorocit.

Acésta încă nu este destul; el se va găsi în tot momentul espus la un adevărat pericol.

De exemplu, iată-l singur în patul său, cu mare greutate se pôte andormi, fiind întuneric împrejurul său; căci nu-și pôte înlătura feluritele închipuirî care și le face. El își închide ochii din toate puterile, își ascunde capul în plapomă, sperând, că ast-fel va putea scăpa de feluritele închipuirî

fantastice, de cari imaginația lui este împovărată. De o dată trosnitul unei mobile întrerupe adâncă tăcere a nopții.

Bietul nevinovat nu înțelege nici de cum de unde vine acel sgomot, și cu toate acestea este foarte sigur că l-a auzit, de aceea o spaimă îngrozitoare îl cuprinde, sângele său vine spre centru, inima îi bate cu violență, respirațiunea i se împedică; toate membrele îi tremură; o nădușelă rece i-acopere fața. Un incident neprevăzut, dacă vine să-l turbure mai tare încă, atunci această sărmană victimă, de frică, într'un moment, poate să devie epileptică, idiot, nebun și poate rămâne chiar mort.

Oh! când gândește cineva, ce întristare pe biata mumă știind că și-a pierdut copilul astfel! ce remușcare n'ar avea știind că a lăsat să crească întrînsul un rău atât de trist!

De sigur că nu în tot da una din cauza fricii se întâmplă astfel de nenorociri; dar ea are în tot da una și în totă viața o influență primejdioasă.

N'ar trebui de loc să credem că frica ar fi mai rău făcătoare omului de cât femeii; căci, deși femeia și bărbatul sunt chemați să întrebuințeze în mod deosebit puterea morală și curagiul, aceste calități le sunt de o potrivă folosite la amândoi.

Astfel, domnă, dacă copilul căruia dai educație este fată sau băiat trebuie de o potrivă să-l îngrijești contra fricii.

Fără îndoială că la fată sistemul nervos, fiind cu mult mai simțitor, are și înclinarea mai repede spre sprietură. Ea are dar mai mare trebuință de o inteligentă stăruință (asupra acestui punct). Pe cât timp frica nu va veni să turbure liniștea copilului, ar fi imprudent a vorbi copilului de frică în fața lui. Nu-l face să înțeleagă nimic despre frică lasă-l pe cât este cu putință să nu aibă ideie de dînsa.

Rolul care-l ai în acest caz, este a te mărgini la o su-praveghere bună. Înălătură de la acest nevinovat pe toți acei cari ar face să se nască întrînsul acest sentiment nenorocit.

Și cum nimic nu este mai contagios ca frica, să îți cât se poate a nu i se da nici o dată un exemplu de frică.

In contra zelului ce depuneți, mai curând sau mai târziu, se va găsi cineva care să-î spue basme istorii) de acelea în cari se vorbește de descântece, de spirit rău, de strigoii, de stafii, etc. Tóte aceste absurdități vor avé puțină influență asupra spiritului lui, dacă veî lua în rîs, sau dacă va vedé că văicărești pe acea slabă personă care vorbește despre aceste nimicuri.

Dar, dacă nu trebuie să vorbești nici de cum de frică înaintea copilului, combate-l fără întârziere pe dată ce vezi că a început să se nască o mică idee de frică întrînsul până ce vezi că ai isbutit pe deplin. Trebuie să-ți rezemi probele convingerii pe motive juste. Este singurul lucru cu care poți fi sigură că veî isbuti pe deplin.

Silește-te a arăta copilului să știe a deosebi realitatea de imaginațiunii. Ferește-te a-î da explicațiuni de întâmplările naturii înainte de a se întâmpla ceva, de témă să nu se producă întrînsul vre o temere.

Spre exemplu, când o mobilă trosnește, prin dilatațiunea sau contractiunea lemnului, arată-î, probéză-î, convinge-l pe copil, care este cauza, astfel că, dacă va mai auzi acel sgomot, când va fi singur, să nu se mai témă.

Este copilul pré tînăr și nu poate înțelege această cauză?

In tot cazul, el va ști că acel sgomot este produs de sgomotul mobilei și că nu trebuie să aibă nici o témă.

Ferește-l în acelaș mod de multele întâmplări ale naturii.

Tot astfel este neapărat trebuincios a-î proba că întunericul nu oferă de cât un singur pericol: acela de a se lovi de mobile și de a-și face rău.

Dacă cu intențiunea de a obișnui copilul, îl veî constrînge să intre singur într'o cameră întunecoasă, îl veî expune la o suferință morală nefolositoare și chiar contrarie aceleia ce voești să obții. Bietul copil va plânge, va fi înspăimîntat de

frică, și nu va avea destulă rațiune să potă judeca că acolo nu este nici un pericol.

Pe când, în loc de a-l constrânge să între singur acolo, îl vei urma, de sigur vei isbuti mai bine și vei avea mai multă satisfacțiune, pentru că nu ai cauzat copilului tău nici lacrimi nici suferință. Pe dată ce micul fricos se teme a intra într-o cameră întunecată, întreabă-l mirându-te, de unde-î vine această temere?

Dupe ce l-ai luat în râs că i-a fost frică, zi-î glumind; eî bine! eî care nu am nici de cum frică mă voi duce acolo singură și când te vei întorce vorbește-î așa:

În adevăr, nu te mai înțeleg; ce vrei tu să zici că este în acea cameră?

Ea este acum, seara, tocmai ceea ce era în timpul zilei. Propune atunci copilului să intre acolo cu D-ta; este probabil că găsindu-te de tovarăș, el nu va refuza de a te urma.

Îl vei lua de mână; acesta îi va da mai multă siguranță, îl vei plimba prin întuneric o bucată de timp destul de bună, pentru ca să se obișnuască, și-î vei dovedi că nimeni strein nu s'a putut introduce în cameră. Vei vorbi tare, vei râde, numai ca să rupi tăcerea și ca să-î arăți că nu ești impresionată de nici o temere. În urmă vei aprinde o lumânare și-î vei zice:

Vezi că n'ai avut nici decum dreptate să-ți fie frică; altă dată când mama îți va afirma ceva, vei crede, nu este așa? dupe două sau trei probe de acestea, aș pute paria că copilul nu va mai refuza să între singur într-o cameră întunecată, și va înțelege că, precum este această, sunt și cele lalte, atunci el va fi aproape vindecat de frică. Ași zice că ar fi chiar pe deplin vindecat de această, dacă la îngrijirile indicate, vei mai adăoga oprirea copilului de la orî ce citire care esaltă tinerii lui creeri.

Prelucrată în românește de

Maria Eniș-Băltănu.

DIN METODICA ȘTIINȚELOR MATEMATICE

IN
ȘCOALA PRIMARA

DE

V. GR. BORGOVAN¹*Profesor de pedagogie la școala de institutori din București.*

II PRACTICA

§ 21. Cunoștințe fundamentale despre corp, față, linie și punct câștigate prin privirea cubului.

Invățătorul pune un cub de carton, hârtie groasă sau și de lemn, d. e. decimetrul cubic într'un loc potrivit așa, ca să i se poată vedea și arăta toate fețele și baza.

Procesul didactic general este cel schițat mai sus, adică : I. Privirea. II. Legea sau regula. III. Deprinderea și aplicarea.

I. Priviți încoace, ce vedeți aci? (. . . . un obiect). Bine *însemnați-vă*: obiecte ce le putem vedea sau pipăi se numesc *corpuri*. Repetiție! Ce vedeți dară aci? Arătați-mi cum se *întinde lungimea* corpului acestuia? (. . . . de la dreapta spre stânga). Arătați-mi *lățimea*! Cum se întinde aceasta? (. . . . dinnainte îndărăt). Care-*î* *înălțimea*? (. . . . din sus în jos).

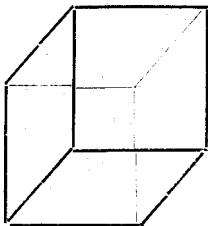
Insemnați-vă: Lungimea, lățimea și grosimea (înălțimea) cubului se numesc împreună *extensiunile* (dimensiunile lui). Eată aci e metrul; măsurați-i lungimea! (se face!) . . . lățimea! . . . înălțimea! Care-*î* mai mare?

(asemene). *Un corp, ce este asemene de lung, lat (gros) și înalt (afund) se numește cub* (fig. 1). Repetiție.

Arătați-mi, unde înceată lungimea cubului? unde lățimea? unde înălțimea?

Insemnați-vă: unde înceată cubul, acolo sunt părății sau marginile sale. Părății aceștia se numesc *fețele* cubului.

Fig. 1.

Priviți încoace! Numărați-î fețele!... Câte-'s? Eată acuma pun cubul pe masă cu fața aceasta; el poate sta însă pe fiecare față. (Se arată!) In cotro privește fața aceasta? (... înainte)... Aceasta? (... îndărăt, — în dreapta, — în stânga, — în sus, — în jos). Atențiune! Eū voiū mai numi odată cele 6 fețe, ear voi mi-le veți arăta!

Să privim mai deaproape fețele aștea! Eată aci am o bucată de hârtie. Ce formă are aceasta? (patrată). Ian, să-o punem pe-o față de acestea d. e. pe ceasta dinainte. — Ce vedeți? (... hârtia chiar acopere fața). Așadară hârtia aceasta este acurat cât fața dinainte de mare. (Tot așa se pune și preste celelalte fețe, și mai pe urmă se formulează propozițiunea): *Tus șese fețele sunt asemenea de mari.*

Priviți acuma la sobă (dacă e rotundă) sau la țevile sale! Arătați marginile sobei (țevilor)! Câte-'s? Asemenați-le cu ale cubului! Ce observăm? Vedeți, fețele sunt de două feluri: fețe ca cele dela cub se numesc *drepte* sau *plane*, ear fețe ca cele de la sobă (țevi) sunt *strimbe* sau *curbe*! Vrënd să știm, cât de mare este o față de acestea dela cub, încă o măsurăm — tot cu metrul. Ian, să măsurăm fața dinainte! (Se face!) Cât este de mare? (de 1 dm. de lungă și de lată). Și cât este de *groasă*? (... nu urmează răspuns). Vedeți, *fața n'are de loc grosime; ci numai lungime și lățime* (înălțime). De acea vrënd a ști mărimea grădinei noastre, o măsurăm numai dealungul și dealatul (lungiș și curmeziș).

Ian, încercați-vă a desface o față de acestea de cătră cub! (Probează; dar nu merge). Vedeți, fața dela sine singură nu poate sta; ea totdeauna mărginește un corp.

Mai spuneți-mi odată, cu ce se mărginește cubul? — Bine, dar și fețele cubului înceată undeva; ian, arătați-'mi marginile feței dinainte! Ce vedeți aci (arătând spre o muchie)? Cu ce se mărginește dară fața aceasta? (... cu *muchii*). Cu câte muchi se mărginește fața aceasta? (cu patru). Și aceasta? etc. Așa dară ce putem zice despre fiecare față? (... se mărginește cu 4 muchii). Ian, să numărăm toate mu-

chiile, să începem din sus în jos! (Se face și se află că sunt: 4 muchi deasupra, 4 dedesubt și 4 de latură). *Cubul are 12 muchii.* Repetire! Cum fug aceste 4 muchii ale feței deasupra? Care muchii mai fug *orizontal*? Și cum fug muchile fețelor laterale? (... *vertical*). Câte muchii fug orizontal? (8). Și câte vertical? (4). Să măsurăm d. e. muchia aceasta! (Se face!) Cât e de lungă? (... 1 dm.) Și cât de lată... de groasă? — *Vedeți, muchia are numai lungime.* — Care muchia e mai lungă?... Priviți, măsurați! Toate muchile sunt *asemene de mari*. Acuma priviți la tablă! Nu vedeți și la dînsa muchii? (Scolarul arată muchile tablei și determină direcțiunea lor ca mai sus). Apoi trăgînd înveț. o linie perpendiculară pre lîngă muchia stîngă a tablei — zice: *Vedeți, linia aceasta seamănă cu muchia tablei. Așa înfățișăm noi în scris totdeauna muchiile unui corp prin linie.* Repetire!

Marginile cubului sunt fețe; marginile fețelor sunt muchii; dar să vedem, ce sunt marginile muchiilor? Iar, arătați-mi o muchie a cubului! Unde se finește aceasta? (scolarul arată). Ce vedeți aci? (... un colț). Insemnați-vă: *căpătările muchiilor sunt colțuri.* Priviți, numărați, câte colțuri are cubul — deasupra? (4) și dedesubt? (4). — Cu toate? — Cubul are 3 dimensiuni; care-s acelea? o față are 2 dimensiuni; care? o muchie are numai o dimensiune; care? Insemnați-vă, colțul n'are nici o dimensiune; el este numai căpătăiul unei muchii. Pe tablă însemnăm colțul prin *un punct*.

Două muchii, cari se întîlnesc într'un punct, formează un unghi, priviți aci! Câte unghiuri vedeți la fața aceasta? (4). Dar la toate fețele cubului? (24). — Pe tablă vom înfățișa un unghi de acestea așa: (Se arată!)

II. 1. Cubul este corp; el are trei dimensiuni. In geometrie nu ne uităm la materia și culoarea corpurilor, ci numai *la forma și mărimea lor.*

2. Mărginile cubului sunt șese fețe egale. Fața are numai

două dimensiuni și se mărginește cu muchii. Muchia o înfățișăm prin linie. Două linii imbinat formază unghiul.

3. Linia are numai o singură dimensiune și se mărginește cu două puncte.

4. Punctul e numai un semn în spațiu, fără de nici o dimensiune.

5. Când atingem vârful condeiului de placă se naște un punct. Calea unui punct pus în mișcare e linie; calea unei linii pusă curmeziș în mișcare este față, și calea unei fețe pusă în mișcare (bunaoară a unei scândurițe în lut moale) este corp.

III. Determinați la cubul nostru dimensiunea ce o arăt eă (dela dreapta spre stânga etc.) — Arătați la cub dimensiunea din sus în jos! Cercați toate fețele, muchiile și colțurile cubului și determinați pozițiunea lor! — Incercați-vă a desemna cubul! — Cercați alte corpuri în școală și determinați-le dimensiunile, fețele, muchiile și colțurile lor! Ce sunt mărginile tablei de scris? (Ce fel de fețe? Numiți-mi corpuri cu fețe strâmbe, — determinând poziția lor! — Numărați muchiile dulapului etc. și le măsurați! — Desemnați pre plăcile voastre câte 4 linii de mărimea muchiilor dela cubul nostru! — Numărați și-mi spuneți câte colțuri are masa, tabla, mapa, dulapul etc.

STIINȚA LA INDEMÂNĂ TUTUROR¹

Sau viața omului și a animalelor etc., scrisă în formă de epistole către o fetiță.

Scrisoarea a 19-a, „Funcția plămânilor“

Copilă dragă, cred că ți-am spus destule, în scrisoarea din urmă, despre puterea cu care aerul apasă asupra tuturor corpilor de pe fața pământului și prin urmare asupra corpului nostru.

¹ Veți numerile precedente ale acestei reviste.

Acésta pricepută, ți-e ușor să înțelegi cum aerul intră și ese din plămâni noștri.

Ce face servitorea când vrea s'aprindă focul cu 2, 3 cărbuni aprinși?

— Ea folele.

— Dar când n'are fole?

— Suflă cât póte cu gura.

Așa dar, noi suntem niște fole vii și putem înlocui la nevoie folele de piele și de lemn. Dar, dacă putem sufla ca folele, asta ar însemna óre că avem în noi vre-o mașină mică făcută ca folele?

Negreșit, și asta-mi va da prilej să te fac să înțelegi funcția plămânilor și să-ți esplic jocul folelor.

De sigur că ai vădút fole de suflat în foc. Ai observat că se compune din doë scândurele cari se pot depărta și apropia după voe cari sunt unite împrejur printr'o bucată de piele ce se increțește când scândurelele se apropie una de alta, că în năuntru se forméză ca un fel de cutie bine închisă de tóte părțile a cării capacitate se mărește sau se micșoréză la fiecare mișcare a scândurelelor.

Dacă desfacem folele, ce găsim în năuntru?

— Nimic, în năuntru sunt góle.

— A! crezi asta? Atunci tu crezi că și paharele sunt góle, când ai bėut cea ce era în năuntru, și că și borcanele de dulcěța sunt góle când s'a măncaț dulcěța din ele? O scumpa mea copilă, nu s'affă atátea lucruri góle câte-ți inchipuești. Tu uiți aerul, acest brutal care vrea să se întindă mereu și care respinge totul înainte-í. El este un boer care trăește în largul seú și orce loc nu e ocupat de altceva, îl ocupă el; în fie-care lingură ce ínapoezi gólă de la gură, el ia locul supei; la fie-care inghițitură de apă, el ia locul apei care se duce. Când cređi că paharul și borcanul sunt góle, ele sunt pline cu aer. Tu nu-l vezi, dar fii sigură că el s'affă acolo.

Așa dar s'affă aer în cutia folelor, pentru că s'affă or unde nu se găsește nimic care să-l pôta respinge. Nu e de cât pré puțin, căci cutia e mică și nu pôte conține mult.

Dar iacă: eă deschid scândurelele și cutia se mărește. De sigur c'o parte a acestei cutii are să fie gôlă.

Așa este; dar ia uite-te în mijlocul scândurelei de d'asupra. Veđi o găurice, nu e așa? și de desupt o bucățelușă de curea care pare c'o inchide. Eă bine, asta e o supapă, una din acele ușulițe cum am vedut în inimă și precum se ved în unele case, numite ușe secrete. Asta se deschide când o împingi d'afară și nu te mai lasă să eși când ai intrat.

Știi că aerul de afară împinge mereu pre tôte părțile. Conform acestei legi a firii lui, aerul d'afară împinge supapă și pentru că nu e nimic în năuntru care s'o oprască, ea se deschide puțin câte puțin, și aerul dând năvală în năuntru cutii o umple.

Dar îndată e prins între scândurele, când le strânce cine-va. Ele îl invită cu politeță s'o ia la sănătosa. Dar el nu mai pôte eși pe unde a intrat: ușa e închisă. Pentru că trebuie să ésa, de voe de nevoe, o ia în lungul țevii care e la vârful cutiei și ese p'acolo în fuga mare dând peste foc, peste tot ce-i ese înainte.

Când el a luat'o la sănătosa, scândurelele se depărtază din nou și lucrarea reîncepe și așa tot mereu cât vrem noi.

Eă bine, tocmai asta se petrece în pieptul nostru.

Scumpa mea copilă, pieptisorul tée este o cutie care se mărește și se micșorează una după alta, întâi lăsând aerului un loc, de unde în urmă îl gonește. Este un fole, nici mai mult nici mai puțin, dar mai simplu de cât al bucătăresei și al ferarului. Țeva de eșire servește și ca ușă de intrare, și are numai o scândurelă în loc de două.

Țeva de eșire este laringele despre care am vorbit când era vorba despre înghițirea rea și care comunică de o dată cu aerul de afară prin gură și nas, cea ce ne permite să răsufăm prin una sau prin alta din ele, după cum vrem.

Cât despre scândurică, ți-am spus ceva cu ocazia ficatului. Este diafragma, acea pânză despărțitoare, acea podină aruncată între cele două caturi ale corpului, între pântice și piept.

Dar aci strălucește, în totă mărimea sa, nemăsurata superioritate a invențiilor lui D-zeu asupra sărmanelor invenții omenești.

Pentru folele destinate onorei d'a întreține în noi acel foc minunat, care se numește viață, trebuia o scândurelă mai bună de cât cele de la folele ordinare. Tocmai așa este, asta este o minune minunată, despre care voi să-ți vorbesc curând în amănunt și sper că atunci vorba *diafragma* n-o să-ți mai pară așa de uriciósă.

S'aruncăm mai întâi o privire asupra construcții folelor noastre.

De fiecare parte a colónei vertebrale (a șirii spinării), de la gât până la rinichi, plécă câte un rând de 12 óse late, indoite în formă de arc, numite *cóste*. Primele șapte perechi de *cóste* se sprijină dinainte de un os numit *sternum* cu care se și unește puțin. Tu poți urma osul *sternum* cu degetul de la gât până la scobitura stomacului. După cele 7 *cóste* mari, vin câte 5 mici de fiecare parte: astea se numesc *cóste false* și se unesc între dinsele la căpétâie cu o substanță flexibilă și cam elastică, numită *cartilagiú* (sgârciú).

Tóte aceste *cóste* dimpreună cu *sternum* forméză paianta folelor noastre care cam séménă unei colivii, largă în partea de jos și îngustându-se în sus, căci arcurile formate de *cóstele* superióre sunt mai mici de

cât celelalte; partea de sus se termină printr'un fel de inel prin care trec alături esofagul și laringele.

Cóstele sunt împreunate între dinsele prin muscui și partea din jos a pieptului e închisă prin diafragma, prin acea podină minunată, a cărei istorie o încep acuma.

Altă dată ți-am spus că diafragma este o despărțire, o podină care împarte corpul nostru în două caturi. Dacă ți-aduci aminte este un muscul *mare subțire și lat*, întins ca o pândă între piept și abdomen. Ea se lęgă prin nenumărate firisóre numite *fbre*, se lęgă de marginea din jos a coliviei despre care vorbii mai sus, așa în cât ea forméză un fel de fund al acestei colivii a pieptului. Când o veđi așa de bine legată de tóte părțile, ai crede că nu se mai póte mișca.

Cu tóte acestea ea se mișcă, dar nu ca scândurelele fólelor de la bucătării.

Rógă pe fratele têu să țină două colțuri ale batistei tale; apucă de celelalte două colțuri și întorce batista în partea vîntului. Cele patru colțuri vor sta pe loc, nu e așa? dar mijlocul umflat de vînt, se va încovoia și se va rătunji înainte. Trageți batista cu putere spre voi, fiecare de partea sa, ea se va lăți. Slăbiți-o puțin, mijlocul i se va încovoia din nou, și veđi puté repeta acesta de câte ori veđi vré.

Tot acéstă mișcare se esecută de diafragina mereu, dar o esecută ea singură.

În poziția sa naturală, ea se ridică umflându-se la mijloc, ca o pânză umflată de vînt și ocupă astfel o parte a pieptului în paguba plămânilor. Când e să facă loc aerului, fibrele ei o întind și o aduc la locul ei, precum făceați adinéorea cu batista, tu și frate-têu. Tot spațiul ce ocupa umflătura ei este astfel înapoiată plămânilor cari se întind îndată, căci ei sunt elastici: aerul năvălește pe nas și gură, ocupă golul ce lasă dia-

fragma, adică plămâni se măresc prin aerul ce primesc. Precum vești, lucrarea se face tocmai ca la fole.

Indată fibrele diafragmei se slăbesc, ea se sue din nou, împingând înainte plămâni, și aerul de prisos, ese pe unde a intrat *celalt*. Dic' *celalt*, bagă de sémă, căci nu e acelaș *la esire* ca *la intrare*, și aci e tótă taina întrebării: *Pentru ce resuflăm*; precum acea mișcare de suire și coborire a diafragmei este tótă explicarea întrebării: *Cum resuflăm*.

Precum o vești, mecanismul aceluï fole omenesc este din cele mai simple, deci din cele mai ingenioase și întrece cu mult tóte cele închipuite de învățați

Dar pânăci am vedut numai mașina, în năuntru însă se află un spiriduș, despre care s'ar puté multe spune.

Când te-ai născut tu, copilă dragă, și când nu erai de cât o mână de carne, fără putere, fără inteligență, fără voință, incapabilă de a da ordine organelor tale pe cari nu le cunestiai încă, atunci chiar atunci diafragma ta a început încetșor, încetșor serviciul ei, fără să te întrebe nimic, și cu prima ta resuflare, incepu și viața ta. De atunci, ea merge mereu, fie că-ți dai sau nu séma despre ea, și cea din urmă mișcare a ei va fi cel din urmă suspin al tēu.

Când adormi, fără grijă de tot ce se va petrece până la deșteptare, ne adormită la postul ei, ea lucrază pentru tine și acea suflare ușoră care întredeschide puțin în trecerea sa buzișorele tale tradafirii, este tot lucrarea ei. Sună miezul nopții, o oră, doé ore; împrejurul tēu totul e adâncit în somn: singură dinsa te supraveghéază, te servește nencetat. Ea știe fôrte bine că dacă ar adormi cu tine, tu nu te-ai mai redeștepta.

Acest protector de tot momentul, acest păzitor credincios al vieții tale, este cu tóte acestea domesticul tēu. Ocupă-te de el, dēnsul ți se va supune. Poți să-l faci să mērgă la pas mare, la pas mic, dupe voe, il

poți opri chiar de tot, dacă ți-ar veni un asemenea gust; dar atunci nu lung timp. Acest domnestic credincios este hotărît pentru îndeplinirea datoriilor sale, de aceea cu greu se supune la porunci contra sarcinei sale, și atunci pentru scurt timp; dar nici tu nu-l supăra prea mult cu asemenea cereri. Am citit undeva că un disperat, pus în lanțuri într'un arest, s'a omorît el însuși, oprindu-și resuflarea. N'am crezut-o niciodată. Diafragma nu permite nimenui să împingă revolta așa de departe.

Dacă se întâmplă omului o nenorocire, o mâhnire, câte odată numai o supărare, credinciosul păzitor se amărește dimpreună cu omul, cât și omul ba și mai mult de cât dînsul. Une ori omul scapă de întristare, pe când diafragma tot mai este tristă.

— Dar diafragma mea, cum se pòrtă?

— Tot așa; ba încă câte odată a ta par'că-și perde mințile. Așa mai ȃlele trecute, când mama ta nu vrea să te ia la țară, diafragma ta s'a mâhnit atât de mult în cât a avut convulsii și tu ai suspinat, ai suspinat în cât a trebuit să-ți ȃică mamă-ta: «Vino, ȃopil rêu-tăcios». Tu, deja plină de bucurie, îmbrățișai pe mamă ta, pe când diafragma ta nu era încă potolită și pieptișorul têu svêcnia mereu împins de cele din urmă convulsii ale diafragmei.

Suspînul, veȃi, este o convulsie, o mare sguduitură a diafragmei. Dacea face ca să sară așa de tare pieptul.

Și cu bucuria se petrece acelaș lucru. Precum bucuria stăpânului face pe servitori să tresară, tot așa și diafragma. Micile sale saltături sunt atunci în noi ceea ce numim *risul*, un lucru bine cunoscut ȃie. Pune-ȃi mâna pe piept, când începi să riȃi și vei vedé cum jòcă, din cauza diafragmei care saltă de bucurie de a te vedé veselă.

Notéză bine că nici una din tóte aceste mișcări nu

este poruncită, ci săvârșită de diafragmă fără să te întrebe măcar, dacă vei ști ceva despre vre una din ele.

Ei, ce mai ții acum de diafragmă? Nu e așa că e un frumos nume? Nu te aștepta să găsești, uite, colé, sub plămâni tui, un domestic așa de bun, așa de credincios persoanei tale, atât de asemenea în totul celui mai bun dintre oameni. Încă n'am finit cu comparația.

Când ai un servitor credincios și vechi de tot, un servitor care te a crescut nu numai pe tine, ci și pe tatăl tău, ești silită de multe ori să-l asculți, în loc să te asculte el, căci dînsul e muștrător, cățăitor și posomorit. Dacă ceva nu merge în casă după gustul lui, el ți-o spune în față și încă adese ori ți-o spune cu un ton aspru. În deșert, îți pierdi răbdarea și-i poruncești să tacă, el n'ascultă: asta-i dreptul lui. Dar dacă ți se întemplă ceva neprevădut, dacă te vede tare emoționată, atunci totă mânia lui se duce și în tăcere se pune pe lucru, chemat la ordine de mii de ori mai bine prin emoțiunea stăpânului de cât prin toate poruncile lui.

Te întreb, unde vrău s'ajung. Ei, draguță, trebuie să înțelegi că acum eu mă ocup de sughiț, tocmai de istoria sughițului.

Mai întâiu știți că diafragma este în relații foarte intime cu vecinul ei din jos, adică cu stomacul. De câte ori dînsa înainteză în piept, domnul stomac se sue și dînsul în urma ei, și nu numai dînsul, ci și tovarășii lui: intestinele. Toți funcționarii întrebuițați la digestiune călătoresc regulat cu dînsul, atât la suire cât și la coborire. Pune mâna pe pînțece și respiră tare: vei simți urmarea tuturor mișcărilor diafragmei.

Când însă lucrurile nu merg bine acolo, în năuntru, când s'a dat pre mult de lucru funcționarilor sau un lucru neplăcut, or când i a deranjat în lucrarea lor, se întâmplă din când în când ca diafragma să ia partida to-

varășilor ei din abdomen. Atunci ea se supără și sgu-
due pe stăpân, care nu mai poate nimic. Tu trebuie să
cunoști acele sguđuituri, cari devin foarte ostenitoare
când ele se prelungesc. Diafragma atunci este cu to-
tul supărată. În deșert, o rogi, în deșert, o ameninți,
ea își cată de drum, fără s'audă nimic, imbrâncind tot
ce-i ese înainte; și tu cunoști singurul mijloc ca ade-
vărat capabil a o potoli de o dată. Il știi, ȓic, este saũ
o spaimă repede, saũ un cutrumur produs fără veste
de o mână amică care s'a strecurat pe ascũns în urma
ta: desarmat de turburarea ce ai încercat, reũtăciosul
muscul (diafragma) te iartă și tu ești vindecată.

Dar s'ajungem la plămâni. Aș voi să ți-i arăt; dar îi
poți vedé la bucătărie, căci de obicei se dá pisicuței
câte o bucată de plămâni. Pipăe cu degetul și vei simți
ceva móle care se strânge sub deget și se ridică apoi
ca un burete. În fapt, plămânul ca și buretele, este
compus din nenumerate celule mici, aĩ căror păreți
elastici se pot apropia și depărta după voe. Ele sémână
unor tot atât de multe camere mici, prin cari sângele și
aerul intră alergând, fiecare de partea sa, spre a-și ȓice
bună ȓiua, a-și da mâna și a tuli-o apoi tot așa de re-
pede după cum aũ venit. Dacă bucată de plămân saũ
bojogi, cum ȓic unii, este de boũ, de porc saũ de ber-
bece, poți privi cu incredere, căci sunt tot la un fel,
ca și al tũu, al meũ, al regelui și al căruĩ om, este
făcut întocmai la fel. Dacă te-ai puté uita în pieptul
teũ, n'ai puté vedé altceva deosibit. Acésta în ce pri-
vește substanța, materia plămânilor.

În ce privește forma lor, inchipuește-ți doé mari pa-
chete lunguețe, lăȓite înăuntru, coborindu-se pe drepta
și pe stânga în pieptul teũ și avënd la mijloc, între
ele, inima (cordul) care este atârnat între amândoi.
Căpétăiul fiecărui pachet se cobórá mai jos de cât

inima și numai în intervalul care le desparte încovoietura diafragmei eșecută mișcarea sa de suire și coborire.

Ți-am spus că aerul ajungea în plămâni prin laringe despre care voiți vorbi mai pe larg, când îți voiți esplica o altă curiositate foarte prețioasă pentru fete, adică vocea. Ei bine, laringele e o țevă compusă din cinci cartilaje (sgârciuri), a căroră țesătură tare îl ține totdeauna deschis. După aceste cinci cartilaje, vin altele și tubul urmăzează mereu, dar atunci sub numele de *trachea-arteră*.

La intrarea sa în piept, trachea-artera se împarte în două ramuri, numite *bronchii* și din care una se duce la plămânul drept și alta la plămânul stâng. Auți uneori vorbindu-se de *bronchită*. Ei bine, bronchita (după franțuzi bronșită) este o umflare a acestor bronchii care sunt aproape de plămâni. Atunci trebuie bine băgat de seamă și pe deplin eșecutat cea ce prescrie medicul; pentru că un pas mai mult și umflătura de la bronchii trece la plămâni, cea ce este foarte periculos.

Ajunse la plămâni, bronchiile se sub împart în ramuri, care se ramifică iarăși la rândul lor, tocmai ca ramurile unui arbore, și totul se sfârșește prin canale mici, așa de mici că nu se pot vedea cu ochiul nearmat; fiecare din acele canale dă într'una din acele micuțe cămăruțe despre care ți-am vorbit. P'acolo vine aerul.

Sângele vinos care pleacă de la inimă, sosește de partea sa printr'un singur canal mare, plecând din ventriculul drept și care se numește *artera pulmonară*. Fie țis între noi, dar învățații care i au dat acest nume n'au nemerit-o, căci p'acest canal curge sânge vinos nu arterios, deci drept era să-i fie țis *vena pulmonară* sau alt nume tot cam așa; D-nii medici însă au hotărit să se numească *artere* toate canalele care pleacă de la inimă, și vine toate acelea care se întorc la inimă, or care ar

fi felul sângelui ce ar conține ele. Nu putem nimic aci, pentru că toate aceste lucruri sunt ale lor.

Orce ar fi, sângele vinos sosește deci de la ventriculul drept prin artera pulmonară. Dar și această arteră pulm. se împarte, ca și bronchiile, în mii și mii de canale mici, ale căror căpătaie se tirăsc în lungul pereților micuțelor cămăruțe în cestiune.

Atunci se petrece între sânge și aer acel tainic comerț și în urma căruia sângele negru se face roșu, sau din vinos se face arterial. Am dis comerț în adins, căci această schimbare a sângelui se sevăsește printr'un schimb (și schimbul nu e de cât comerțul), adică aerul dă sângelui și sângele dă aerului, precum noi dăm bani comersantului și el ne dă marfă. Ce dă însă aerul și ce dă sângele? Unul dă oxigenul și celalt carbonul; dar despre acestea altă dată.

E. B.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DIDACTICA MAGNA¹

DE

AMOS COMENIUS

Tradusă în românesce de

PETRU GĂRBOVICEANU

Doctor în filosofie și pedagogie

Profesor de filosofie la Seminarul Central și de limba română la școala Normală a societății din București.

CAPITOLUL XII

Școlile pot să fie aduse într'o stare mai bună.

1. (*Dacă e posibil să se întrebuinzeze medicamente contra boalelor cronice*). A vindeca boale învechite e lucru foarte greu și chiar se crede, că e ceva aproape imposibil. Dacă s'ar afla însă cineva, care să promită

¹ A se vedea numerele precedente.

un mijloc vindecător, să-l respingă bolnavul ? sau să dorească cât mai repede întrebuițarea lui, mai cu seamă dacă e conscient, că medicul nu se conduce după o aparență întâmplătoare, ci după o meditare temeinică ? Acolo trebuie să ajungem cu promisiunea noastră neobicinuită în cât să se lămurească mai întâiu : *Ce promitem ? Și după aceea : pe ce bază ?*

Noi promitem o astfel de organizare a școalelor, în cât prin ele I, să se instruiască întreaga tinerime, cu excepțiunea acelor, căror D-zeu le-a refuzat aptitudinea spre aceasta.

II. *Și anume în toate bucățile, care sunt în stare să facă pe om înțelept, drept și pios.*

III. *Această instrucțiune, ca o preparare pentru viață, trebuie să se termine înainte de etatea maturității.*

IV. *Să se predea fără bătăi, fără asprime și constrângere, ci pe cât se poate de ușor, plăcut și de bună voie.* (După cum de pildă un corp vetuitor crește în mărime fără să aibă trebuință de o întindere sau lungire a membrilor, pentru că corpul dacă primesce în regulă nutriment, căldură și exercițiu, ajunge de la sine încetul cu încetul și fără să se observe la completa sa mărime și putere. Tot așa, — o afirm —, se transformă și mijloacele de nutriment, căldură și exercițiu oferite spiritului, de la sine în înțelepciune, virtute și pietate).

V. *Să nu se dea o instrucțiune mascată, ci adevărată, nu superficială, ci solidă, adică creatura dotată cu rațiune, — omul — să nu se lase a fi condus de o rațiune streină, ci de a sa proprie și nu numai să citească și să înțeleagă în cărți opiniuni streine asupra lucrurilor sau să memoreze și iarăși să reproducă, ci însuși să pătrunză pînă în miezul lucrului și să și însușească adevărata lor înțelegere și întrebuițare.*

VI. *Această instrucțiune să nu fie obositoare, ci cât*

se poate de ușoară. De aceea să se întrebuițeze numai 4 ore zilnic pentru învățământul public și anume așa, că un singur învățător e de ajuns cam pentru 100 de elevi și aceasta de 10 ori mai ușor, de cât cum se obicinuesce până acum de a se întrebuița un învățător pentru unul singur.

3. (*Caracterul oamenilor cu privire la noile descoperiri se esplică prin exemplul mașinei lui Archimede*). Însă cine ar crede aceasta înainte de a vedea ? *E o particularitate cunoscută a oamenilor, ca ei să se mire cum e posibil să se facă vre-o descoperire oare-care ; iar după ce s'a făcut să se mire, cum de nu s'a făcut mai dinnainte*. De pildă, atunci când Archimede promitea regelui Hiero, ca el singur să tragă până la mare o corabie foarte mare și pe care n'ar fi putut să o misce din loc aproape 100 de oameni, a fost luat de toți în râs, iar după ce au văzut au ramas cu toți uimiți.

4. (*Prin exemplul lunei noi*). Pe Columb, care spera să descopere în apus *insulă nouă*, nu voia să-l asculte nici unul dintre regi și să-l ajute cu ceva spre a putea face o încercare, cu escepțiune de regele de Castilia. Istoria ne spune, că înșiși tovarășii săi marinari perzând ori și ce speranță de a ajunge la ținta dorită, era să-l arunce în mare și s'ar fi întors acasă fără să fi executat planul proiectat. *Și totuși acea lume nouă așa de imensă s'a descoperit și noi rămânem uimiți acum, cum a putut să stea ascunsă atâta timp*. Aici aparține încă și acea faptă glumeață ce s'a întâmplat aceluiași Columb și anume : în Spania s'a dat de către un personagiu însemnat o masă în onoarea lui, dar el fiind de origine italian era foarte mult invidiat de către Spanioli pentru descoperirea mare ce făcuse și de aceea era foarte des în timpul mesei înțepat cu expresiuni sarcastice de către ei ; ast-fel ei i ziceau între altele, că pământul nou a fost descoperit din întâmplare, iar nu din știință și

că ar fi putut să se descopere de ori și cine. Atunci el le-a pus următoarea întrebare : Cum se poate așeza un ou cu vârful cel ascuțit și să stea drept fără să se întrebuițeze vre-un sprijin ? După multe încercări zadarnice luă singur oul, îl sparse încet la vârful cel ascuțit și așa 'l așeză. Toți au început să riză și să strige că aceasta ar fi putut și ei s'o facă. Da, le respuse el, fiind că ați văzut posibilitatea, dar de ce n'ați putut înaintea de mine ?

5. (*Prin exemplul imprimăriei*). Tot așa a fost după cum cred eu și atunci când *Ioan Faust*, inventatorul imprimăriei a făcut cunoscut, că el are un mijloc cu care un singur om va putea copia în 8 zile mai multe cărți de cât 10 din cei mai buni scriitori într'un întreg an și cărțile vor fi mai curat scrise și toate în aceeași formă de la început până la fine și absolut fără nici o eroare, numai dacă una va fi îndestul de corectă etc. Cine 'i ar fi crezut ? Cui nu i s'ar fi părut, aceasta o enigmă sau un fel de fanfaronadă ? Și totuși acum scie ori și ce copil, că în fapt așa e.

6. (*Prin exemplul ierbei de pușcă*). Așa s'a întâmplat și lui *Berthold Schwarz* inventatorul armelor de fer, atunci când s'a adresat către *arcași* cu următoarele cuvinte : Arcurile voastre, mașinele voastre de resbel, lăncile voastre nu mai au nici o valoare. Eă vreaă să vă daă un instrument, care numai cu ajutorul focului va arunca nu numai petri și fer, ci încă va trage mai îndepărtare, va lovi cu siguranță și va da ori-ce jos la pământ, și toate acestea fără a avea trebuință de brațul vostru. Cine nu'l ar fi luat în ris la exprimarea unor astfel de cuvinte ? E ceva cunoscut, că tot ce e nou și neobiceiuit se consideră de miraculos și de necrezut.

7. (*Prin exemplul scrierei*). Și *Americanii* nuși puteau închipui cum e posibil ca un om săși comunice altuia cugetările sale, fără ca săi vorbească, ci numai

prin o bucată de hârtie, în timp ce la noi pricep aceasta și cei mai proști. Așa dar, pretutindenii e același lucru și anume:

Că aceea ce odinioară se părea celor vechi o minune, urmașilor să li se pară demn de râs.

8. (*De asemenea și aflarea unei noi metode e supusă la diferite păreri*). Cum că și acestui nou început al meu nu i se va întâmpla alt-fel o preved. mai dinnainte, pentru că în parte am probat-o deja. Unii se miră și se indignează de faptul, că se află oameni care să califice școlile, cărțile și metoadele de imperfecte și să încumet de a promite ceva neobicinuit și care întrece ori și ce credință

9. (*Cu ce li se poate opune*). Mie mi-ar fi ușor să mă bazez pe rezultatul afirmărei mele, ca pe adevăratul martor viitor, dar pentru că totuși în prima linie nu scriu aceasta pentru poporul incult, ci pentru cei culți, de aceea trebuie să esplic, că e posibil de a instrui întreaga tinerime în științe, moravuri și pietate, însă fără acea greutate pe care au simțit-o atât învățătorii, cât și școlarii după metoda întrebuițată până acum.

10. (*Baza explicărei științifice*). Singura bază, dar absolut îndestulătoare pentru această esplicare e următoarea: *fie-care lucru nu numai că se conduce ușor într'acolo unde înclină de la natură, ci încă ce e și mai mult, se grăbesce cu oare-care plăcere așa în cât simte durere, dacă ar voi cine-va să-l împedice.*

11. Căci e sigur, că o pasere spre a sbura, un pesce spre a înnota, un animal spre a merge, n'au nevoie de a fi îmboldiți, ci o fac de la sine îndată ce simt, că membrele destinate pentru acele funcțiuni sunt destul de puternice. Apa n'are nevoie de a fi îmboldită să curgă la vale; focul dacă are materii combustibile și aer, n'are nevoie de a fi îmboldit să arză; De asemenea *piatra rotundă* de a se rostogoli, sau cea pătrată de a sta

pe loc, semința dacă e muiată de umiditate și căldură n'are nevoie de a fi îmboldită să încolțească. Fie-care lucru tinde de la sine să facă aceea spre ce e creat și face aceasta la cel mai neînsemnat ajutor.

12. Așa dar, fiind-că după cum am văzut în Cap. V semințele științei, moralității și pietății se află de la natură în fie-care, (se află și excepțiuni) de aci urmează neapărat, că nimic nu e necesar pentru ele de cât o ușoară îmboldire și o direcțiune înțeleaptă.

13. (*I Obiecțiune*). Se zice *însă, că nu se poate face din orî și ce lemn statua lui Mercur*. Răspund: *însă din orî și ce om un om*, numai dacă nu-i corupt.

14. (*II Obiecțiune*). Se mai obiecțează, că facultățile noastre interne s'aũ slăbit în urma *pecatului original*. Răspund: *însă nu s'aũ distrus*. Pot să fie slăbite forțele corpului nostru, totuși noi scim să le aducem iarăși la forța lor naturală prin mers, sărit și alte exerciții. Căci, de și primii oameni la crearea lor puteau să meargă, să vorbească, să cugete, noi nu putem aceasta, dacă n'am învățat; dar de aci nu urmează, că aceasta nu se poate învăța alt-fel, de cât confus, cu multă osteneală și cu un rezultat nesigur. Căci, dacă învățăm cu privire la corp să *mâncăm, să bem, să umblăm, să sărim*, și alte lucrări fără multă greutate, de ce n'am învăța și cu privire la spirit numai dacă nu ne lipsesce o bună metodă? Și ce să mai adaog la aceasta? Un profesor de echitație învață un cal în câte-va luni, să meargă în treapăt, să sară și să facă diferite mișcări după biciușca sa; Un dresător învață ursul să joace, iepurile să bată din tupsie, câinele să dea cu pușca etc. O babă dre-sează un papagal, un vultur, un corb să imiteze tonurile și melodiile omenesci etc.; și toate acestea se execută în timpul cel mai scurt, fără ca ele să aibă vre-o aplicare naturală. *Și omul să nu se poată el oare instrui cu ușurință în aceea unde natura nu numai că-l lasă să*

'l conduce, ci 'l și ia cu forța?' Să se rușineze acei cari ar voi să afirme aceasta în serios, ca nu cum-va dresătorii de animale să ne primească cu hohote de rîs.

15. (III Obiecțiune). Ni se mai obiectează încă, că, însăși greutatea lucrurilor face, ca să nu le poată înțelege orî și cine. Răspund : Și care greutate oare? Nu cum-va se află vre-un corp în natură de o culoare așa de întunecată, în cât să nu se poată reflecta într'o oglindă, dacă e așezat la lumină? Se află ceva ce nu se poate desemna, dacă acel care desemnează cunoaște bine arta desemnului? Se află vre-o' semință, sau vre-o rădăcină pe care n'ar suporta-o pămîntul, sau pe care n'ar putea-o face să încolțească cu căldura sa? Cu condițiune numai să se afle cine-va care să priceapă unde, când și cum să se semene și să se sădească. Mai adaog încă : că nu se află în lume nici o stîncă sau turn de o ast-fel de înălțime pe care nu s'ar putea urca nimeni, afară numai dacă îi lipsesc picioarele. Să se așeze însă scări, sau să se facă trepte în stînci în bună direcțiune și de aceeași depărtare. Așa dar, dacă se întîmplă, că foarte puțin ajung la înălțimea sciințelor de și mulți întreprind cu curagiū și cu mare dorință aceasta și acei, cari ajung pînă la un loc oare-care, reușesc numai cu osteneală și ameteală, nu provine de acolo, că spiritului uman 'i-ar fi ceva inaccesibil, ci numai pentru că treptele sunt rău împărțite. vicioase și vătămătoare, adică pentru că metoda e încurcată. Cum că cu ajutorul unor trepte bine împărțite și sigure poate să ajungă orî și cine la orî și ce înălțime e un lucru sigur

16. (IV. Obiecțiune) Se zice mai departe : *Că se află capete, atât de tîmpite, în cât e imposibil de a le instrui în ceva.* Răspuns : Abia s'ar afla o oglindă așa de murdară, în cât să nu poată reflecta obiecte într'un chip oare care ; cu greū s'ar afla o tablă așa de aspră în cât să nu se poată scri ceva pe ea. Pe lângă aceasta

dacă oglinda e murdară de praf sau de pete să se curățe ; tabla dacă e aspră să se netezească și atunci vor putea face serviciul cerut. Tot așa și tinerimea, dacă va fi îngrijită și îmboldită, se va îngriji și îmboldi de sigur fie care reciproc și în cele din urmă toți vor fi în stare să priceapă ori și ce. (*Să se observe : eu rămân neschimbat în afirmarea mea pentru că și baza stă neschimbată*). Se află însă o deosebire și anume, că capetele tardive observă, că ele posed numai o slabă cunoștință a lucrurilor, dar totuși observă ; cei talentați din contră pătrund pînă în miezul lucrurilor și adună asupra lor observațiuni noi și folositoare. În fine : *Se află capete, cari sunt cu totul nepotrivite pentru cultură, după cum un lemn strâmb sau nodoros nu e potrivit de loc pentru facerea unui dulap sau a unei mese ; totuși afirmarea mea e adevărată pentru spiritele mijlocii, cari sunt încă destule prin grația lui D-zeu*. Oamenii foarte slabi la minte se află așa de rar, ca și oamenii, cari ar avea de la natură membre diferite. Căci e lucru cunoscut, că orbirea, surzenia, schiopătarea, slăbiciunea, numai în rari cazuri se nasc de o dată cu omul, ci rezultă mai mult prin vina noastră și tot așa și imensa slăbiciune a creierului.

17. (*V Obiecțiune*). Se mai ridică obiecțiunea : *Că unora nu le lipsesce aptitudinea spre învățatură, ci plăcerea și a 'i constrânge contra voinței lor e ceva neplăcut și nefolositor*. Respuns : Ni se istorisesc înadevăr de un filosof, că avea doi școlari și 'i a gonit pe amîndouă de oare ce unul avea voință, dar nu putea, iar altul avea puterea, dar nu voia. Oare să nu fie și învățătorii de vină pentru această antipatie către știință ? *Aristotele* s'a exprimat cel puțin, că aplecarea spre rău e înăscută omului. Și aceasta am arătat'o și noi în cap. V și XI. Însă pentru că indulgența prea mare a părinților conrupe câte odată tendința naturală în copii,

câte o dată societatea vițioasă 'i conduce spre lucruri de nimic, iar câte o dată fiind că se ocupă cu fel de fel de lucruri exterioare, se țin cu chipul acesta de parte de cultura intelectuală și de aci provine că în ei nu se mai vede nici o tendință către ceva mai înalt și sunt așa de distrași în cât nu pot să 'și revină în sine așa ușor. (Căci, după cum limba, dacă e deprinsă cu un gust oare care nu poate să deosebească bine pe un altul, tot așa și spiritul, dacă e ocupat cu ceva nu mai poate să se ocupe cu atențiune în acelaș timp și cu alt ceva). De aceea, să se înlătore mai ântâiă acea desinteresare externă și să se redea naturei iarăși vioiciunea sa; de sigur că atunci se va întoarce și pofta de învățatură. Inșă câți din acei, cari 'și iaă asupra-și sarcina de a cultiva tinerimea, cugetă de a-ı face mai ântâiă apti pentru cultură? Căci, după cum tâmplarul mai înainte de a netezi lemnul cu dalta, 'l cioplesce cu barda; după cum ferarul mai ântâiă roșesce ferul în foc înainte de a-l bate cu ciocanul; după cum abagiul mai ântâiă curăță lina, o scarmână și o deapănă mai nainte de a o toarce și a o țese; după cum cismarul mai ântâiă lucrează pelea, o întinde și o curăță înainte de a face încălțăminte din ea; tot așa și învățătorul să deștepte mai ântâiă în școlar pofta de învățatură, să-l facă doritor de ea și să-ı urmeze în toate înainte de a 'l cultiva după preceptele sale. Dar care se gândesce la așa ceva? Fie care cultivă pe școlar, așa cum 'l primesce; 'l dresează, 'l bate, 'l pâruesce, 'l pune în stare de a 'l imita în toate și dacă nu reușesce se indignează, se mânie și sbiară. Și să ne mai mirăm, că se află oameni, cari condamnă o ast-fel de metodă de învățământ și se spăimântă de ea? De mirat e însă, că se mai află cineva, care să poată suporta o ast-fel de metodă.

18. (*Felurile aptitudinilor*). Aici se oferă ocaziunea

de a arăta în scurt deosebirea aptitudinilor intelectuale. Mai întâiu se află unii *pătrunzători* și alții *stupizi*; unii *molatici și flexibili*; alții *rigizi și neînduplecați*; unii *doritori de știință de la sine*, iar alții *mai mult doritori de a se ocupa cu comerțul*. Din aceste trei clase, care se sub împart la rândul lor fie care în două, rezultă o înșesită amestecare a aptitudinilor intelectuale,

19. (I) În primul loc se află oameni, cari sunt *pătrunzători, doritori de știință și ascultători* și dintre toți cei-lalți cei mai potriviți pentru învățatură.

Ei n'au necesitate de cât să li să dea nutrimentul înțelepciunii, și vor cresce de la sine întocmai, ca o plantă înaltă. E trebuință însă de atențiune spre a nu li să permite de a se prea grăbi, ca ast-fel să 'și pearză forțele înainte de timp și să devie nefructiferi.

20. (II) Alții sunt *pătrunzători*, însă *molatici*, totuși pe lângă aceasta și *îndatoritori*. Ei au necesitate numai de stimulare.

21. (III) Al treilea, se află oameni, cari sunt *pătrunzători și doritori de învățatură*, însă *semeți și neînduplecați*. Unii ca aceștia sunt urîți în școli și învățătorii perd ori și ce speranță de ei, însă dacă sunt conduși cum se cade devin de obicei cei mai însemnați oameni. Un exemplu ne dă istoria cu *Temistocle*, cel mai mare comandant atenian, care ca copil era de un caracter așa de destrăbălat (în cât învățătorul său 'i-a și zis: Copile, un ce mediocru nu va eși din tine, ci, sau un mare bun pentru Stat, sau un mare rău). Mai târziu, când cine-va se mira de schimbarea produsă în moravurile sale, el răspundea: *mânzii sălbatic devin cei mai buni cai, dacă se disciplinează cum se cade*. Și aceasta se poate vedea la *Ducipal* al lui Alexandru cel mare. Alexandru văzând, că tatăl său vrea să înlătore un cal foarte sălbatic, pentru că nu suferea nici un călăreț, 'i-a zis: Ce cal escelent perdeți și aceasta numai din ne-

dibăcie, fiind-că nu e nimeni, care să scie a-l îngriji ! Și după ce l'a tratat singur cu o dibăcie demnă de admirat, așa l'a demolit, în cât nu-l călăria numai atunci, ci și mai târziu și nu se mai putea afla pe suprafața pământului un alt cal mai demn de un așa Viteaz. *Plutarch*, care ne istorisește aceasta, adaugă : *Acel cal ne aduce aminte, că multe capete cu bune aptitudini intelectuale se perd numai prin vina învățătorului, cari fac din cal, măgar, fiind-că nu știu să domnească peste oameni liberi și conștienți de sine înșiși.*

20. (IV). Al patrulea, se află oameni ascultători și tot-d'odată doritori de învățatură, dar molatici și grei de cap. Ei pot să urmeze celor de mai sus, dar spre a putea face aceasta trebuie ca învățătorii să se lase la nivelul lor și să nu le impue lucruri prea grele și să nu le pretinză nimic cu asprime, ci să-i susție în toate cu bună-voință, să-i ajute, să-i îndemne, ca ast-fel să nu se descurajeze. Se poate, ca ei să fie mai tardivi în ajungerea țintei lor, dar pot să suporte timp mai îndelungat după cum se întâmplă și cu fructele tomnatiche. Și după cum un sigiliu se imprimă mai cu greu în plumb, însă ține mai mult, tot așa și aceștia au mai multă forță vitală de cât cei talentați și ce au înțeles odată nu uită așa ușor. De aceea să nu li se închiză porțile scolilor.

23. (V). Al cincilea, se află unii tâmpiți și pe lângă aceasta neglijenți și leneși. Și aceștia se pot îndrepta, dar să nu fie tenaci. Afară de aceasta se cere și din partea învățătorilor multă dibăcie și răbdare.

24. (VI) In cele din urmă se mai află încă timpizi și pe lângă aceasta răi de la natură și în genere corupți. Scim însă, că în întreaga natură se află mijloace contra corupțiunii și că pomii nefructiferi de la natură pot să devie fructiferi prin o bună tratare. De aceea să nu perdem speranța, ci să căutăm cel puțin a combate și

distruge tenacitatea lor. Dacă aceasta nu-î posibil, atunci să dăm la o parte lemnul diform și nodoros, fiind-că orî și ce speranță de a putea face din el un Mercur e zadarnică. *E ceva nefolositor de a căuta să cultivăm un pământ neproductiv*, zice Cato. Oamenî de felul acesta, de abia se află unul dintr'o mie și aceasta e proba cea mai convingătoare de bunătatea lui D-zeu.

25. Tot se s'a zis pînă acum rezultă și din cuvintele lui Plutarch: *Cu ce aptitudini se nasce copilul nu depinde de om, dar stă în puterea lui, ca să se poată face bun prin o educațiune îngrijită*. Așa dar, stă în puterea noastră zice el. De sigur, căci grădinarul dintr'un altoiî produce un pom întrebuițînd pretutindenî aceeași artă de plantare

26. (O împătrită probă cum că toți se pot trata cu aceeași artă și după aceeași metodă). Posibilitatea însă, cum că întreaga tinerime, de și deosebită prin aptitudinile intelectuale, se poate educa și instrui după aceeași metodă rezultă din următoarele patru puncte.

27. (I). Intăiî: toți oamenii trebuie conduși spre aceleași scopuri de înțelepciune, moralitate și pietate.

28. (II). Al doilea: toți oamenii, de și sunt neasemănați prin aptitudinile lor intelectuale, au însă aceeași natură umană și înzestrată cu aceleași organe.

O IMPORTANTĂ CESTIUNE ECONOMICĂ

Cultura rațională a albinăritului de mult timp a fost obiectul atențiunii guvernelor celor mai multe țări cu pretențiunii industriale.

La noi, acest ram de industrie îl putem numi național; cultura nerațională cu mijlocele sale primitive însă nici odată nu ni-au permis o dezvoltare mai intensivă

și mai profitabilă a acestui ram de industrie. Credem că e datoria noastră a tuturor de a stăruii pentru îmbunătățirea mijloacelor de agricultură, asigurându-ne astfel prosperitatea albinăritului românesc.

Este de neapărată trebuință ca în prima linie guvernul să nu rămână înapoi cu concursul său.

În alte state, din inițiativa guvernelor s'a instituit pe lângă fiște-care școlă normală câte un curs de apicultură. Cursul se predă normaliştilor de către profesori specialiști și ambulanți, denumiți de ministerul industriei și al comerțului. Luminătorii poporului astfel introdusi în știința și arta apiculturală, sub ocrotirea guvernului, a județului său a comunei, transplantă în populațiunea rurală adevărata apicultură rentabilă.

Asemeni dispozițiuni în vecina Austro-Ungaria au dat rîde satisfăcătoare și la frații noștri transcarpațini au provocat un promițător început de literatură apiculturală.

Ministrul instrucțiunii publice din Ungaria, prin o recentă ordonanță a sa, confirmă dispozițiunile repausatului său antecesor în această privință și obligă consiliile directorale ale tuturor școlilor normale din țară a le urma cu totă punctualitatea și a face tot posibilul ca albinăritul să ocupe din ce în ce mai mult teren.

Importanța cestiunii nu are trebuință de o mai mare accentuare; rămâne ca cei chemați să se pronunțe.

V. Dioniu

Pentru educația copiilor vitioși, idioți sau degenerați

Congresul internațional de *ipnotism* (hypnotismus) experimental și terapeutic, întrunit la Paris, a ținut o ședință foarte interesantă în care s'a disbatut cestiunea:

cum să se întrebuințeze, cum să se aplice *sugestiunea* la *pediatrie* și la educația mintală a copiilor vițioși, idioti sau degenerați ?

Membrii congresului au primit toți până la unul concluziunile următoare prezentate de Dl. Dr. Bérillon.

1°. Sugestiunea întrebuințată în mod rațional de medici experimentați și competenți, constituie un agent terapeutic adese susceptibil de a fi aplicat cu folos în pediatrie ;

2°. Afecțiunile în cari indicările sugestiunii au fost stabilite la copii prin fapte riguros observate sunt : sguduirile nervoase, speriturile în timpul nopții, atacurile convulsive de isterie (hysteria), turburările funcțiilor sistemului nervos ;

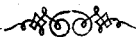
3°. Sugestiunea, pân'astăzi, n'a dat rezultate așteptabile în tractarea idiotiei sau cretinismului ;

4°. Sugestiunea, privită din punct de vedere pedagogic, constituie un esecelent auxiliar în educația copiilor vițioși sau degenerați ;

5°. Întrebuințarea sugestiunii trebuie rezervată pentru cazurile când pedagogii mărturisesc completa lor neputință. Ea este mai ales indicată pentru a lucra (réagir) contra instinctelor vițioase, a deprinderilor de minciună, de cruzime, de fur, de lene învechită ;

6°. Medicul va fi singur judecător al oportunității aplicării sugestiunii contra acestor manifestări mintale cari atârna de o adevărată stare patologică, foarte adese ereditară, și în nici un cas nu sfătuim să se întrebuințeze sugestiunea în pedagogie, când copilul va fi susceptibil de a fi îmbunătățit prin procedurile obișnuite ale educației.

E.

Starea scólelor din județul Dâmbovița

In decursul anului scolar 1888—89¹

Domnilor Invățători,
Dómnelor Invățátóre,

Este aprópe un an, de când am avut distinsa onóre, să mi se încredințeze una din sarcinile cele mai delicate, cele mai importante și cele mai grele, din câte póte să ducă cine-va de talia modestelor mele forțe și cunoștințe. Acéstă sarcină o cunoșteți. Ea n'ar fi atât de dificilă, când cel ce o conduce n'ar avea conștiința datoriei. Ea ar fi fost mai ușure, când ași fi avut fericirea ca chiar de la început să mă fiu văzut în mijlocul Domniei-vóstre ca astăzi, să ne fi sfătuit împreună despre drumul cel greu și spinos, dar în același timp plăcut și nobil, ce aveam a face cu toții în curs de un an.

Dar în fine plăcuta ocasiune a sosit: *iată-ne împreună.*

Ajunși aci, să vedem care este scopul întrunirei nóstre?

Domnia-vóstră, Domnilor Invățători și Dómnelor Invățátóre, cunoșteți, că limba nóstră strămoșască și literatura română este plină de o mulțime de proverbe, percepte și maxime, cari pot să serve ca exemplu orî-cărui român, când întreprinde ce-va. Așa, de exemplu, cunoșteți fabula, care ne spune, cum că sacul cu grâu a ramas nemișcat, când s'au apucat, ca să-l târască în iaz „*Racul, broșca și o ștucă*“, din cauză că nu trăgeau toți uniți; ci Racul trăgea îndărăt, ca *racul*, broșca sărea în sus și ștuca cine mai știe încotro.

Mé întreb dar încă o dată: *care este scopul întrunirei nóstre?*

Respunsul îl știm cu toții. Scopul acesta este fórté înnalt. El se póte resuma în aceste cuvinte:

Scopul întrunirei Domniei-Vóstre de ađi este unificarea și perfecționarea metódelor de învățămînt, sau înnălțarea cultu-rei poporului român prin forțele unite ale învățătorilor ei².

¹ Dăm cu plăcere loc aci discursului pronunțat de D. Condurățenu revisorul scólelor din Dâmbovița, pronunțat cu ocazia deschiderii conferințelor din Septembrie a. c.; pentru că acest discurs conține multe date importante pentru istoria scólei rurale. **E. B.**

² St. C. Mihăilescu, încercări critice asupra învățămîntului, pag. 173.

În adevăr, Domnilor Învățători și Dómnelor Învătătoare, țarina, la care sunteți chemați a lucra, este foarte întinsă și mult înțelenită; pirul și troscatul au rădăcini multe și adânci; masa poporului de la țară cu alte cuvinte este aproape cu totul incultă: deci, dacă din când în când, cel puțin dacă din an în an, nu vă veți oțeli plugul, nu vă veți uni cu toții forțele, cum ore veți trage brazda cea adâncă și sigură, care să taie țelina, care să stărpescă această buruiiană, această pălămidă, acest pir și troscăt, ce se numește *ignoranță*.

Sunt țări, unde această oțelire, unde întrunirea învățătorilor în conferințe se face mult mai des ca la noi; iar nu o dată pe an. Cu toate acestea tot e bine și o dată pe an, numai să profităm de densa, cum trebuie; căci timpul este scump.

De și, după cum am șis la început, n'am avut fericirea până azi a fi cu toții împreună, de când ocup acest loc; totuși în cursul anului am avut onórea a vă vedea mai pe fie-care în parte pe la scólele ce vi s'au încredințat.

Cu această ocaziune am putut să-mi fac o idee aproape completă de neajunsurile ce întâmpinați și obstacolele ce vi se pun în cale la bunul mers al scólei. Aceste neajunsuri și obstacole sunt de două feluri: și morale și materiale. Ele se pot rezuma ast-fel: Multe locale de scóla sunt cu chirie; altele proprii ale comunei, dar rău construite; unele sunt vechi, mărunte, frigurose, umede, fără lumină și aer de ajuns și cu totul improprii pentru scóla; altele sunt lipsite de bănci, de catedră, de scaune, fără dulap, în care să se păstreze archiva scólei, fără hărți, tablouri de intuițiune, de religiune, de științele naturale, etc.; la unele scóle nu se dă lemne de foc, nu se mătură regulat, nu se aduce apă de băut elevilor. În unele comune elevii nu vin regulat la scóla, sau că sunt săraci neavând ce le trebuie, sau că sunt reținuți de părinți pentru diferite afaceri familiare, sau că nu cunosc încă folósele instrucțiunii. La unele scóle se urmăzează de învățător un metod óre-care de predare, la altele alt metod. La unele se face apel în predarea lecțiilor mai mult la memoria copilului, fapt prohibit încă de mult de pedagogie; la altele însă se pun în acțiune toate facultățile sufletului, lucru, ceia ce este de dorit a se vedea la toate scólele. Unii Domni Învățători și Doane Învătătoare dau prea puțină desvoltare la studii de prima necesitate și multă desvoltare și exerciții la studii de a doua și de a treia mână. În unele locuri învățătorul se ocupă numai cu educația intelectuală a

copilului, neglijind pe cea fizică și morală; iar în alte locuri se întâmplă contrariul, dacă nu se neglijează și una și alta.

Iată dar, Domnilor Învățători și D-nnelor Învățătoare, un șir întreg de neajunsuri, de obstacole, de nevoi, de vederi și metode deosebite de învățămînt, ce întâmpină scôla rurală și la cari sunteți chemați a cugeta, a discuta, a vă unifica metodele și vederile și a avisa la bunul mers al școlii și la realizarea unui progres, demn de aspirațiunile legitime ale țării și de sacrificiile ce face Statul cu scôla rurală.

Cum vedeți și cum știți misiunea D-vôstre este cea mai înaltă și cea mai nobilă, ce pôte avea cine-va. În mâna D-vôstre s'a încredințat aluatul, din care se prepară viitorul patriei noastre. De la D-vôstră se așteptă, ca să avem agricultori buni, soldați viteji și devotați patriei și cetățeni luminați și virtuoși. Câmpul dar, în care lucrați, este destul de vast.

După cum cunoșteți, țara noastră este una din țările eminate agricole. Pot zice chiar, că la noi principala și unica sursă de avuție este agricultura. Deci, ar trebui ca agricultorul nostru să fie cel mai priceput și cel mai sistematic în meseria sa. Cu toate acestea nu este așa; afară de mici esceptiuni, țaranul nostru în genere cultivă pămîntul tot după sistemul veche a strămoșilor noștri; plugul lui tot cu 6 și cu 8 boi abia îl târăște. El nici acum nu știe ce este îngrășarea pămîntului, unde trebuie și cum trebuie să se facă îngrășarea, de și muncește în toate zilele de dimineață până seara, de și stă totă vara cu sapa în mână și cu fața îndreptată la pămînt, supus blestemului său de la creațiune „*că prin sudorea frunței sale să-și câștige hrana*“: totuși țarina lui îi produce mai mult ciulină și pălămidă, de cât recoltă bună; holda lui este mai plină de neghină și mălure, de cât de sămânță curată; vita lui este tot slabă, pipernicită și fără nici un preț; în fine casa lui este tot lipsită de legumă și hambarul tot fără mălaiu; el tot la boer trebuie să se ducă să se împrumute, ca să trăiască; tot de la târg trebuie să cumpere cartoful, ceapa, varza și mălaiul; și când te gîndești, că pe ce să cumpere.....?! Iată D-lor unde trebuie îndreptată privirea D-vôstră.

Prin urmare, cum vedeți, în mâna D-vostă stă chiar fericirea poporului nostru rural; deci, dacă veți ști să i-o faceți, veți bine merita de la patrie.

Era un timp, când țara noastră se numia grădina Pașișului, când din ea curgea lapte și miere, când untul și mierea noastră treceau cu buțiile în alte țări, când borangicul și mătasea noastră fălăia pe piețele Veneției, Genevei și ale Țarigradului; astăzi însă aceste podobe și tesaure ale țării au secat, aceste isvóre de bogăție au dispărut; mierea abia se mai găsește ici-colea pentru leac; iar borangicul și mătasea, afară de câte-va excepțiuni, se importă din alte țări. Oare în privința acesta nu este tot de atribuția Invătătoarei și Invătătorului, ca să redeștepte în popor prin sfaturi și prin povețe frățești, prin exemple reale chiar, gustul pentru creșterea albinei și gândacului de mătase? Sunt sate întregi D-lor, în apropiere de Lyon în Franța, pe lângă pôlele munților Wosgii și Cevenii, cari sunt mult mai frumoase și mai bogate ca orașele noastre, și acéstă infrumusețare și bogăție n'au făcut-o de cât aprópe numai din creșterea gândacului de mătase.

Acolo aprópe tóte văile și délurile sunt pline cu duđi; acolo mai toți copiii, femeile și fetele se îndeletnicesc în cele două luni începătóre ale primăverii cu culegerea frunđei de dud și cu creșterea Bombicelui. La noi însă, după cum știți, dudul crește aprópe sêlbatic; el servă copilului numai pentru duche, ba câte o dată chiar pentru a-și frânge vr'o mână, ori vr'un picior.

Domnilor Invătători, în deosebitele inspectiuni, cercetări și anchete, ce am făcut școlilor rurale din județ în cursul anului, am observat o mulțime de intrigi prin comune, cele mai multe urzite contra invătătorului și mai tot-d'a-una cu scopul de a-l resturna și de a-ı lua locul. Și știți de cine sunt făcute?... Tot de omul cu carte; ba încă de cărturarul nou, de fiul școlei contimporane. Scopul intrigantului n'ar fi rău, mai ales când el ar avea studii și vocațiune pentru a fi invătător și mai cu sémă când ținta lui, când persoana pe care vrea s'o restórne, n'ar fi la înălțimea datoriei sale. Zic, că scopul lui n'ar fi rău: I, pentru că ar face pe omul, care s'a îmbrăcat cu haina de invătător, saú cu o funcțiune publică óre-care, de a fi tot-d'a-una vigilant, activ și la înălțimea datoriei și II, pentru că ar procura autorității superióre mijlocul de a cunoște abuzurile și de a alege neghina din grúu, mai ales când intrigile sunt basate pe adevér, iar nu pe calomnie. Faptul însă în sine conține un peticol fórté mare pentru viitorul țării noastre. El ne probéză

două lucruri: a) că în scólele nóstre, mai ales cele secundare, nu se plantéză în inima copilului destulă moralitate și b) că scólele nóstre în genere au o tendință mai mult spre funcționarism și nu produc aproape, de cât numai postulanți. Acéstă pantă greșită de educațiune națională, care se simte atât de mult ađi, cât rău va aduce ea peste 20—30 de ani, de nu-ı vom schimba direcțiunea mai din vreme! Ce trebuie să fie, când pentru un post óre-care vor fi 20—30 de aspiranți, când scările Ministerelor și diferitelor autorități superióre vor fi vecinic pline de aspiranți la câte o slujbă, când în fine tótă producțiunea scólelor nóstre nu va avea ochiul ațintit de cât la budget ?!

Ca român dar ași dori, d-lor Invetători, să ved ca scólelor nóstre rurale să li se dea o direcțiune aproape exclusivă numai spre agricultură, industria casnică și economia viteilor; iar scólelor primare urbane o direcțiune către industrie în genere, comerciú și științele positive. Ași mai dori ca mai presus de tóte să nu se negligeze educațiunea morală nici într'o scólă, nici într'alta; șă se planteze în inima copilului iubirea de aproapele, iubirea de patrie și supunerea la autorități; să se deprindă elevul a fi cuviincios, rușinos, sincer, amabil și supus; să se stărpescă din inima lui invidia, minciuna, pârâciunea și calomnia; în fine să se sădescă în el cele trei temeiuri ale religiunii nóstre strămoșești: credința, speranța și caritatea. Alt-fel nu vom avea o educațiune națională cum trebuie; ci vom pregăti un rău viitor scumpei nóstre patrii.

*

De cât-va timp încóce au început, să se furișeze în populațiunea nóstră rurală trei viții mari ale orașelor: luxul, moda și corupțiunea. Luxul și moda vor ajunge cu timpul să sece pungile și mijlócele de viețuire ale țaranului; corupțiunea, să-ı pipernicescă corpul, să-ı degeneze ginta și să ı înjosésă sufletul. Luxul și moda au de scop, ca să nimicescă industria nóstră națională; au de scop, ca țeseturile nóstre românești: scórța, velința și plocatul; zeghea, ciorecul și opinca; pânza de casă, fota, marama și ie, cari fac chiar acum fala țarei și podóba marei expozițiunii universale din Paris, să le alungăm din căminurile nóstre și să le înlocuim cu stofe streine; luxul și moda au de scop, ca chiar moravurile nóstre strămoșești să le schimbe.

D. Vasile Ureche, fostul ministru al instrucțiunii publice,

ca să combată aceste flagele, încă de la 1882, a format un regulament, prin care stabilește portul național, ce trebuie să aibă învățătoarea și învățătorul școlii rurale.

Rămâne acum, ca d-voastră prin exemplul real să combateți numitele vițuri, strecurate în popor, să vă conformați cu dorința omenilor de bine, cari au stat în capul instrucțiunii, și să sădiți în popor gustul pentru obiceiurile noastre naționale; iar nu să imiteze ca maimuța tot ce vede la streini.

Cum vedeți, domnelor Invățătoare și d-Jor Invățători, de la d-voastră se cere mai mult ca de la oricare, căci d-voastră sunteți talpa casei, sarea pământului și piatra din capul unghiului, pe care se clădește viitorul țării noastre, d-voastră în fine sunteți Apostolii poporului român.

Guvernul țării și Corpurile legiuitoare au avut tot-d'a-una ochiul asupra d-voastră. Ori de câte ori mijlocele țării au permis, școlile s-au înmulțit, aparate didactice s-au dat cu profuziune pe la școli și sorta d-voastră s'a mai îndulcit. Numai anul acesta s-au împărțit școlilor rurale din circumscripțiunea acestui Revisorat o sută serii de tablouri de intuițiune, în fie-care serie câte opt-spre-zece esemplare tablouri și un conductor pentru învățător; s-au dat școlilor de fete câte o serie de mai multe tablouri de cusături naționale; s-au dat școlilor urbane, afară de numitele tablouri, încă și câte 6 hărți mari, legate și cât se poate de bine lucrate, ale continentelor și încă în bugete s-au mai prevăzut și alte îmbunătățiri.

Și fiind-că până acum vă vorbii numai de datorii, vă anunț cu bucurie, că drepturile d-voastră anul acesta au fost sprijinite cu multă tărie în Camera țării. Legea gradațiunii, care D-zeu știe cu câtă trudă s'a făcut, zăcea neaplicată încă de la 1883. Anul acesta în fine se va pune în aplicare. De astăzi 1 Septembrie toți veți primi 90 lei pe lună, sumă brută; afară, bine înțeles, de învățătorii salariați de județ, pentru cari încă sper că se vor lua măsuri de consiliul general al județului în viitoarea sesiune ordinară, ca să li se egaleze salariile, ca și celor salariați de stat, mai ales fiind-că au tot aceleași sarcini și li se cer tot aceleași condițiuni de admisibilitate ca învățător și mai cu seamă am această speranță, fiind-că din fericire avem în capul județului un prefect luminat, fiu al școlii moderne, fiu și cetățen al acestui județ și plin de iubire pentru instrucțiune.

D-lor Învățători și d-nelor Învătătoare, ca să se vadă și mai clar, cum a stat învățământul nostru rural anul acesta scolar în județul Dâmbovița, să lăsăm să vorbească cifrele. Județul Dâmbovița are 116 comune rurale. Din acestea 103 rurale și una urbană, adică Potlogii-urbani, cari toate împreună reprezintă o populație de 168,053 suflete, au avut școli rurale; iar 13 comune și anume: Valța-caselor, Butoiu, Dragodana, Șuța-sécă, Cuparu, Cojocaru, Ionesci, Puntea-de-greci, Marunțișu, Bâldana, Dobra, Aninosa și Vișinești, cari reprezintă o populație de 10.847 suflete, n'au avut nici o școală.

În cele 104 comune, cu Potlogii-urbani, se află 111 școli rurale, adică: 97 comune cu câte o școală și 7 comune cu câte două școli. Comunele cu două școli sunt: Pietroșița, Bezdeadu, Șerbănesci, Căndești, Cazacii, Ghergani și Titu.

Din cele 111 școli se află: 95 școli mixte, 11 de băieți și 5 de fete. Comunele în cari se află școli de fete sunt: Pietroșița, Potlogii-urbani, Titu, Bezdeadu și Șerbănesci.

Din numărul total numai 3 școle au avut câte 2 învățători; iar 108 au funcționat numai cu un învățător sau o învățătoare. Școlile cu 2 învățători au fost: școla de băieți din Șerbănesci și școlile mixte din Resvad și Cojașca.

Școlile au funcționat astfel: 1 numai cu clasa I, 6 au avut numai 2 clase, 11 școle cu 3 clase, 41 școle cu 4 clase, 28 școle cu 5 clase și 24 școle cu 6 clase.

Din cele 111 școli: 75 au local de zid, iar 36 au local de gard. Apoi: 79 locale sunt bune, 19 mediocre și 13 cu totul improprii pentru școală. Localele de școală cele mai detestabile sunt: la Bădulesci, Speriețeni, Greci, Broșteni, Glâmbocata, Tătărani, Ludesci, Gura-Șuți, Potlogii-rurali, Potlogii-urbani, Ghebóia, Dragomirești și Colacu.

Din 111 locale de școală: 104 sunt proprietatea comunelor, 6 sunt cu chirie, iar o școală, spre rușinea comunei, nu stă nici cu chirie, nici în localul comunei, căci n'are, ci stă în casa învățătorului. Aci e locul să spunem, că comunele, cari au locale de școală cu chirie, au găsit de cuviință să închirieze tot ce au găsit mai rău și mai ruinat în comună, afară de ore-care excepțiuni. E destul, ca să se ducă cineva la Bădulesci, la Greci, sau la Tătărani, ca să se încredințeze de adevăr. Comunele, cari au locale de școle cu chirie, sunt: Mircea-Vodă, Bădulesci, Greci, Potlogii-urbani, Tătărani și școla de fete din Titu; iar comuna, care n'are

nicî local cu chirie, nicî localul sîu propriu și nicî nu se îngrijește a-l avea, este Mătăsaru.

La 48 școle mobilierul este bun, la 45 este mediocru, iar la 18 școle este rău cu desăvîrșire. Lipsesc: bănci, hărți, catedre, tablouri, dulapuri pentru conservarea arhivei, etc.

Sub raportul didactic anul acesta scolar a fost: 69 școle bune, 38 mediocre, iar 4 aprîpe cu totul rele, pe cari pentru astă dată nu le mai numesc aci.

Personalul didactic se compune din 102 Învîțători și 12 Învîțătoare. Învîțătorii după studii a fost: 61 Normaliști, 22 Seminaristi, 5 Gimnastiști, 4 absolvenți și ai Seminarului și ai școlii Normale și 10 cu 4 clase primare și cursuri preparatorii. Dintre toți: 97 sunt laici și 5 preoți. După titluri a funcționat: 13 Suplinitori, 54 Provisorii și 35 Definitivi. Învîțătoarele după studii a fost: 4 cu curs primar, 3 cu clase secundare din Asil. 2 cu școla profesională și 3 cu externatul secundar. După titluri a funcționat: 4 Suplinitoare, 6 Provisorii și 2 Definitive. Preste tot a funcționat în cursul anului scolar 1888—89 114 Învîțători și Învîțătoare, din cari: 99 salariați de stat, 10 salariați de județ și 5 numai de comune. Învîțătorii, salariați numai de comune, a fost: la Cornet, Românești, Nucet, Cojasca și Colacu.

În cele 104 comune cu școli rurale se află: 15,519 copii cu etatea de 7—12 ani, adică: 9098 băieți și 6421 fete. Dacă ar fi venit toți la școlă și s'ar fi împărțit egal la cele 111 școle din județ, ar fi fost la fie-care școlă 140 elevi și eleve cel puțin; dar cele mai multe din Primării n'au dat concursul lor învățătorilor și așa abia s'au înscris la școle în cursul anului 5128 copii, adică: 4534 băieți și 594 fete; din aceștia: 3749 copii, adică: 3430 băieți și 319 fete, au trecut esamenul la Iunie anul curent, din cari: 2584 copii, adică 2369 băieți și 215 fete, s'au promovat; iar restul până la 3749 s'au lăsat repetenți și parte s'a retras de la școlă.

Din cei promovați numai 51 elevi au absolvit cele 6 clase rurale în tot județul, ceea ce înseamnă, că cea mai mare parte din elevi trec câte-va clase de bine de rău și apoi părăsesc școlă din diferite împrejurări, fără a o termina.

În cursul anului s'au făcut 137 inspecțiuni școlilor rurale din județ de către subsemnatul, adică: 4 școle s'au inspectat de câte 3 ori, 33 școle s'au inspectat de câte 2 ori, 59 școle s'au inspectat câte o dată; iar 15 școle au ramas neinspectate, de ore-ce a trebuit a se face tot atâtea inspec-

țiunii școlilor rurale din Muscel și a trebuit a se inspecta și școlile urbane din Târgoviște, Găești și Câmpu-lung.

În cursul anului elevii diferitelor școli din județ au suferit de mai multe maladii epidemice, cari nu puțin rău au adus școlilor. Astfel școlile din Șerbănești au stat închise mai mult de o lună din cauza disenteriei și școala din Bărbuleț tot din această cauză a fost mult timp despopulată. Din cauza vărsatului și pojarului școlile din Vulcana-Panteleii, Brănești și altele au fost asemenea mult timp despopulate, dacă nu închise.

Iată, D-lor Învățători și D-nelor Învățătoare, cum a stat învățământul rural în județul Dâmbovița în cursul anului școlar 1888—1889.

Exprimând mulțumirile mele onorabilei Administrațiuni și în special Domnului Prefect, pentru bine-voitorul concurs, ce a dat și da școlilor, și Domniei-văstre, D-lor Învățători și D-nelor Învățătoare, pentru zelul neobosit ce ați desfășurat în cursul anului pentru bunul mers al școlilor, declar conferințele didactice deschise și, mai înainte de a ne pune la lucru, să dăcem cu toții :

Trăiască M. M. L. L. Regele și Regina !

Trăiască A. S. R. Prințul Moștenitor !

Trăiască România !

Revisor, D. P. Condurățeanu.

Târgoviște, 1 Septembrie 1889.

FAPTE ȘCOLARE

Ministerul Instrucțiunii publice va aduce în Cameră un scurt proiect de lege prin care se va propune ca absolvenții școlilor de institutori să fie numiți institutori fără nici un concurs,

Tot așa ar trebui să se facă și cu absolvenții școlilor normale pentru învățătorii sătești.

Bine înțeles că astă lege ar fi bună, dacă ministerul va prevedea într'un asemenea proiect de lege niște măsuri mai rigurose la darea diplomelor de absolvenți.

Revisori școlari. — D. Bogdănescu, revisorul școlilor din Teleorman, e descărcat de această sarcină, redându-i-se postul de profesor, iar în locul d-sale e transferat d. Petrescu de la Ialomița. D. Petrescu a fost încă mulți ani revisor al școlilor din Teleorman, unde s'a bucurat de o bună reputație. La Ialomița, s'a numit revisor școlar d. Niculescu, directorul uneia din școlile primare din Călărași.

*

Noul local al Ministerului școlilor este deja terminat, așa că, în sărbătorile Crăciunului, arhivele urma a se muta în noul local, din strada Diaconiselor. Nu știm dacă mobilierul cel nou va fi sosit; căci, după câte știm, era vorba să se aducă tot mobilierul de la Viena. Rău însă că acest local s'a construit într'o stradă laterală și puțin cunoscută înșiși locuitorilor din București.

*

Pe drept or pe nedrept? — D-nul și d-na Ficsinescu, institutori *definitivi*, în Bacău, s'ar fi pomenit acumă permutați la Giurgiu, așa spun gazetele.

Intrigile politice din localitate ar fi cauza acestei lovituri. În tot cazul, un membru al corpului didactic, numit definitiv n'ar trebui să fie jucăria intrigilor de tot felul. Ar fi bine ca deputații cari țin la demnitatea corpului dascălesc să propună orecare măsuri de îndreptare. Cazul însă ni se pare pré grav, pentru ca să putem crede că Ministerul să fi comis o atare injustiție, fără să nu fi avut adevărate motive legale.

*.

Societatea pentru ajutorul elevilor săraci, din București, a ținut ședință, Duminică, 17 curent, și a decis să îmbrace de Crăciun școlari săraci după la școlile primare din Capitală. Pentru ce ore învățătorul, preoții și alte persoane cu dragoste pentru școla poporului nu înființază asemenea societăți în fiecare comună rurală?

*

Schimbarea examenului de Ia Iunie. — Părinții mai multor elevi ai clasei 7-a de la liceul statului din Iași au trimis d-lui Ministru al școlilor o petiție prin care cer ca examenele generale ale acestei clase să se reguleze astfel în cât și elevii liceelor statului să se pótă presenta la sesiunea de bacalaureat din Iunie. Un jurnal din Iași speră că ministerul va încuviința acéstă cerere care după dênsul, e de mare însemnătate, din caúsă că elevii liceelor statului ncpuțându-se presenta la bacalaureat în Iunie, ei sunt mai ântâiú amenințați să piardă un an întreg (pentru că nu se pot presenta de cât la sesiunea de bacalaureat din Septembrie) și al doilea să nu reușescă la concursurile din Septembrie pentru felurite școle, căci mai tótă vacanța din Iulie și August trebuie s'o sacrifice preparării de bacalaureat.

*

Purtarea învățătorilor din Teleorman. — Jurnalul *Adevărul*, din București, a primit o scrisóre din județul Teleorman, prin care se denunța purtarea stricată a mai multor învățătoare. Va să dică acele învățătoare în loc de a fi sarea și lumina satelor, sunt elemente distrugătoare. Ar fi de dorit să se pună o stabilă acestei rane care amenința cu cangrenă. Ar trebui ca în sate învățătoarele să fie căsătorite, mai ales cu învățătorii, sau să nu se mai numescă nici o femeie conducătórea unei școfe mixte.

*

O satisfacție dată școlei de d. revisor școlar de Prahova. — Cu părere de bine aflăm că învățătorul Popescu Ion, din Comarnic, s'a transferat tocmai în comuna Moreni, în locul lui Niculescu, care este adus în Comarnic. Acest învățător Popescu Ion a stat șapte ani ca învățător în Comarnic, conducând rău de tot acea școală. În adevăr, acest I. Popescu sta numai de intrigă și de certuri. O asemenea faptă condamnă cu desăvârșire pe d. Iosif Ionescu, revisorul școlar respectiv, dacă lucrurile sunt așa în realitate. Cine

cunoste casul mai bine, e rugat sa ne comunice, caci se poate sa fim induși in eroare.

*

Renfiintarea biuroului de statistică. — Prin noul buget al Ministerului școlelor s'a prevăduț din nou biurul statistic care s'a desființat de d. Sturza, caci vėdușe cã nu servia la nimic, așã cum era organizat. Dar nici acum nu credem cã va fi de mare folos, dacã va fi organizat ca în trecut. Credem cã ar fi mult mai bine sã se înființeze un singur serviciu statistic pentru tôte ramurile activitãții publice și care serviciu sã fie investit cu putere mare în cãt tôte autoritãțile administrative și speciale sã satisfacã circularile sale, întemeiate pe o lege specialã și făcute conform unui regulament.

*

Societatea „Lazăr“, din București, a oferit 11,000 de lei societãții pentru grădini de copii (Kindergarten) ca ajutor la construirea unui local special, cea ce se va și realiza poate chiar în vara viitoare.

*

100 de școle rurale. — Circulã vorba cã guvernul va propune în Camerã un proiect de lege spre a se construi la primăvarã 100 școle rurale. Este bine și atãta de cãt de loc; dar cel mai bun lucru ar fi fost construirea de școli în tôte comunele, unde nu existã încă asemeni localuri.

*

208 școlari și neșcolari, toți sėraci, au fost îmbrãcați de primăria capitalei pentru sėrbători.

*

La o mulțime de copii sėraci a împãrțit d-l Colonel Algiu, prefectul capitalei, haine și încălțăminte, în ziua de 22 curent.

Pentru cã . . . Pentru cã e vorba de sėraci, credem drept sã menționăm și alte ajutore: ast fel primăria și prefectura capitalei au primit prin subscripții 18 miș de lei plus haine,

lemn, încălțăminte, și alte lucruri. Societatea „*Munca*“ a distribuit la săraci 200,000 chilograme. Asemenea ajutóre s'au împărțit și de alte societăți, precum: „*Elisaveta*“, „*Caritatea*“ etc. etc.

Școle rurale în miserie. — La Hagiești, Ilfov, nu există școlă până în prezent, deși familia Marghiloman, proprietara moșiei, și-a construit un palat somptos în acea comună. Acum școlă se ține într'o cămăruță mică, infectă, a cărei ușe stă veșnic deschisă din cauza fumului. — Lucru minunat însă! Familia Marghiloman a pus acum în timpul iernei să construiască școala cu cheltuéla sa.

La Fundulea (Ilfov) învățătoarea trăește în clasă cu cojoca în spinare și cu cărămizii calde sub picioare. Dar copiii cum trăesc ?

La Belciugatu (unde e propietar d-l Dumitru Brătianu) școlă stă într'o casă cu chirie, p'aceiași sală cu primăria. Când intri în clasă, ai crede că intri într'un arest din cele mai rele. Vai! nenorocită generație care-ți primești educația într'o asemenea cociobă! Ne mirăm, cum un învățător primește să funcționeze într'un astfel de local.

La Iléna (propietar d-l Menelas Ghermani) tot ca la Belciugatu, școlă la un loc cu primăria. Dar mobilierul? Lucru ne mai pomenit. Incaî tabla négră din clasă ar fi pusă în muzeu, dacă ar da peste ea vr'un Englez, atât e de veche, mică și uzată.

La Mariuța (propietar d-l G. Vernescu) incaî lucrul este mult mai limpede. Aci nu numai că nu există vr'un local de școlă, dar nici nu funcționéză de loc școlă. Lucrul e foarte comod. La ce să se derangeze autoritățile locale și propietarul cu blestemata de școlă? Dar dacă vr'un copil din comună ar vré să învețe carte, întrebaî eū pe un funcționar local, unde s'ar duce? Iacă școlă în comuna Hagiești, mi se respunse. Cine vrea să învețe, n'are de cât să se mute acolo. Poftiți respuns de slujbaș. Să lăsăm orce alt considerant, și să privim numai localul școlei din Hagiești. Acesta

e așa de miserabil și de mic că nu satisface nici a zecea parte din copiii com. Hagiești, și-i mai trimite și din alte comune.

La com. Mănăstirea (proprietar d-l Ifrem Ghermani) școlă miserabilă. În acea comună există un palat care avea o mobilă foarte luxosă care a putrezit. Acum și palatul este în ruine. Proprietarul a preferat să-l lase să se ruineze, de cât să-l dăruiască comunei pentru școlă sa primărie, după cum s'a rugat locuitorii în mai multe rânduri. — Altceva însă ne intrigă și anume: Biserica din acea comună este zidită la 1636 de Matei Basarab voevod. Intrebarea este: cum această biserică dimpreună cu moșia a încetat de a mai fi proprietatea statului și au căzut în mâini particulare, ba încă în mâini streine? cine știe să ne răspundă.

DIVERSE

Efectele fumatului. Dr. Favarger, medicul băilor de la Aussu, a ținut în societatea medicilor din Viena o conferință despre „Otrăvirile cronice ale tutunului“. Conferențiarul constată între altele, că fumatul fără cumpăt provocă tot felul de bóle ale sistemului nervos și ale organelor respirătoare. E însă mai puțin cunoscută împregiurarea accentuată de Dr. Favarger, că fumătorii mari, adică acei cari fumează preste măsură, sunt espuși pericolului „de a pătimi de palpitate de inimă“, pentru că nicotinu are o influență stricăciosă asupra muschiului inimii. La fumători adesea se ivesc suferințe de stomac. Tot de asemenea fumatul pe stomacul gol strică pofta de mâncare și împedează foarte mult mistuirea. Din norocire însă, bóle serioase numai atunci se nasc când cineva fumază din sémă afară pré mult. De asemenea unul din obiceiurile cele mai rele este acela de a da fumul pe nas. In contra fumatului cumpetat, din punct de vedere sanitar, nu se póte obiecta nimic. O țigară bună după masă învese-

lesce pe fumător și înlesnesce foarte mult digestiunea. Ca fumatorul să nu aibă nici o influență stricăcioasă asupra sănătății, fumătorul să se păzescă de a fuma cu stomacul gol, ci mai bine numai după prânz, și să nu bea sau să înghiță niciodată fumul.

*

Câte kilometre de căi ferate are România?

România are în explötare 2418 kilometre pentru călătorii și 2425 kilometre pentru mărfuri. Mai sunt însă în construcțiune câte-va linii de cale ferată.

CUM POTI TRAI O VIATA LUNGA ?

1) Să fii născut din părinți sănătoși și trainici; 2) Să aibi corpul proporționat, adică nici pré slab nici pré gras; 3) Să aibi temperament blând; 4) Dispoziție bună; 5) Să dormi bine; 6) Să mesteci bine mâncarea în gură înainte de a fi înghițită; 7) Să nu mănânci, să nu bei nimic nici ferbinte nici rece, mai ales una după alta; 8) Să dormi liniștit și în 24 ore să nu dormi mai puțin de 6 nici mai mult de 8 ore; 9) Să faci exerciții corporale pe cât se poate în aer liber, căci asemeni exerciții întăresc facultățile vieții, depărtază nezasurile și lenea; 10) Să aibi mintea liniștită și sufletul mulțămuit, ferindu-te de melancolie (măhnire), de grijă, de frică și mai ales de sgârcenie; 11) Englezul Sir W. Temple susține că înfrânarea, aerul liber, munca ușoră, grija puțină, mâncarea bucatelor simple, preferând mai ales fructe și plante în locul cărnii, și bënd apă curată, fac pe om să aibe o viață îndelungată și sănătoasă; 12) Doctorul Fothergil zice că viața lungă atârnă de climă, hrană, muncă, odină, de somn regulat, de puterea corpului și de temperament. El adăuga: viața simplă de la țară împuternicește organele corpului pe când viața luxoasă de la oraș, slăbește puterile omului; de aceea omul se petrecă cea mai mare parte a vieții sale în aer liber, sculându-se cu răsăritul sórelui și culcându-se cu apusul lui. Cât de multe exerciții corporale, și deprinderea de a suporta schimbarea temperaturii în diferite anotimpuri, iar mâncarea să nu ia până nu va simți fóme.

BIBLIOGRAFIE

Intre cărțile apărute și venite la redacția noastră, mai însemnate sunt :

1. **Lucrul în Școlă.** (1) *Incercări și propuneri* compuse de d. G. Moian, învățator la școala centrală de fete din Brașov, în 87 de pagini, costând lei 1,25 și se află de vânzare la autor. Această carte merită o deosebită atențiune; de aceea ne obligăm a reveni asupra-i numărul următor.

2. **Buciumul**, *revistă literară-științifică*, sub direcția d-lui Ilie Ighel. No. 1 cuprinde: exclusivism în literatură; Dupe morțe-mi; Litere și literatură; cântece populare; Realitate și aparență; Dolores și ghicitori. Apare odată pe lună în 16 pagini. Abonam. o lei pe an.

3. *Gramatica limbii române* (sintaxă, etimologie, fonetică și stil în două cursuri concentrice, de d. I. Dariu, învățator la școlile centrale din Brașov. Cursul I pentru anul al 3-lea și al 4-lea de școlă. Ediția II, la d. N. Ciurcu, Brașov, 25 cruceri. Recomandăm această carte tuturor învățătorilor români spre a o consulta,

4. *Metodica științelor matematice* în școala primară pentru normaliști și învățători de d. V. Gr. Borgovan, membru în comitetul de redacție al acestei reviste. Prețul 1 leu. Depositul la Librăria și Tipografia Școlilor. Prin poștă lei 1,10. Orcine se ocupă cu instrucția ar trebui să aibă această carte, unde se află lecții făcute asupra tuturor cestiunilor de aritmetică și geometrie din clasele primare alături cu espunerea principiilor pedagogice.

5. **Memoriu asupra unora din cauzele care împiedică propășirea mușiciei în România**, prezentat onor. Minister al Instrucțiunii, de d. I. Moiescu, profesor de musică. București, fără preț.

6. **Bucureștii** de d. I. Lichérdopol. Cartea e frumos tipărită și legată, costă 4 lei la București. E însoțită și de un plan al Bucureștilor și al împrejurimilor.

*** **La Librăria și Tipografia Școlilor** se mai află între alte cărți și următoarele: *Cheia cărții* (abecedarul român) de d. Th. D. Speranță, carte recomandabilă pentru toți copiii începători, întocmită dupe un plan pedagogic ca copiii să învețe cu înlesnire și cu plăcere, pentru care este și preserată cu multe figuri. Costă 30 bani, iar persónelor cari cumpără mai multe exemplare se acordă un bun rabat (întru cât nu e contra convenții librarilor). Tot aci s'află **Anecdotele Speranția**, carte originală în care transpiră spiritul vesel și sarcastic al Românului. Costă 4 lei și de lux 5 lei. Apoi **Indreptarul învățămîntului intuitiv** de d. V. Gr. Borgovan, 4 lei, iar prin poștă lei 4,20; **Istoria Românilor** de d. Gr. G. Tocilescu, 50 bani, etc., etc.

(1) Mulțumiri autorului și-l anunțăm că am expediat la Fălticeni un exemplar, conform dorinței sale.

MULȚĂMIRI ÎN NUMELE ȘCOLII

I. D. N. Mateescu, învățătorul comunei Fitenești județul Putna, ne scrie următoarele:

D. G. Apostoleanu, proprietar în această comună, a oferit un loc cu case bune pe el pentru școală. Adânc mișcat de această faptă, vedând și mulțumirile locuitorilor, viū prin aceste rânduri a-î esprima din inimă și prin publicitate viile noastre mulțămiri, rugând cerul să-î dăruiască zile lungi și fericite ca să mai pótă ajuta și pe alți sëraci.

Redacția publică tot dauna cu plăcere orice binefacere adusă școlii și în special celei rurale, cu atât mai mult când binefacerea este așa de mare ca a D-lui Apostolenu, de cari nu se întâmplă de cât tórté rar. Dacă fapta D-lui proprietar Apostolenu e așa de mare, merită o deosebită laudă și póté servi de model multor proprietari avuți, căci numai astfel școla poporului va păși înainte.

II. D-l Beloiu, învățătorul școlii din Muncel de jos, com. Giurgenii Roman a cheltuit lei 260 de la diasul pentru școală, și anume: 130 lei p. 10 bănci, o catedră și o tablă; 30 lei p. un clopot; 40 lei p. lemnele de încălzit; 40 lei p. chiria localului școlii; 20 lei p. cărțile la școlarii sëraci. O asemenea faptă e mai pre sus de orice laudă; căci nu e o simplă binefacere, ci un adevărat sacrificiū care întrece cu mult puterile donatorului. E primul exemplu de felul acesta.

III. D-l *Levra*, orticultor în București, a dăruit în tómnă trecută 120 arbori cari aū fost plantați în grădina școlii din com. Ianca, Brăila după cum ne comunică D-l învățător I. Constantinescu.

Asemeni fapte ar trebui să găsescă câți mai mulți imitatori spre bine școlii rurale. **E...**

Administrația acestei reviste este cu Redacția la un loc, în pensionatul Eniū Bălțenu, Calea Moșilor 138.

DIRECȚIA

Lucrările lui ENIU BĂLTĒNU tipărite

1. *Studiū asupra poesiei la Eleni*, 4 lei.
2. Din *Metodă de a învăța pe copii cu înlesnire scrierea și citirea*, ediție nouă d'abia a apărut din conductor CARTICICA I, care costă 35 bani.

DIN ÎNVĂȚĂMĒNTUL INTUITIV PENTRU COPII DE AMĒNDOUĒ SEXELE

după metoda și procedurile lui Pestalozzi și Froebel
au apărut următoarele lecțiuni:

3. *Lecția I, FLÓREA*, costă 20 bani.
4. *Lecția II, MINCÉ*, costă 30 bani.
5. *Lecția III, CUBUL*, costă 20 bani.
6. *Lecția IV, CHIINDRUL, SFERA și CER-CUL*, idem 20 bani.

DIN BIOGRAFIILE ÓMENILOR MARI

au apărut până acum numai următoarele

7. *CARMEN SYLVA*, ilustrată 40 bani.
8. *DAVILA*, ilustrat, 50 bani.
9. *CARTICICA I*, din studiul naturii, ilustrat, 20 bani.
10. «*LUMINĂ PENTRU TOȚI*», Revista pedagogică, abonamentul 12 lei pe un an și 6 lei pe 6 luni pentru România, 15 pentru străinătate.
11. *DISCURS ASUPRA STILULUI DE BUFON*, traducere, 30 bani.

Poesiile copiilor, adunate de MARIA ENIU BALTEANU.

Acastă cârtică cuprinde câte-va poesiore române, câte-va francese și alte câte-va germane, potrivite pentru etatea copiilor din clasele elementare. Poesiile streine sunt traduse și românesce. — Costă 80 bani broșată, 1 leu cartonată și 1,50 legată de lux.

Aceste lucrări sunt depuse spre vânzare la «*Librăria și Tipografia Școlilor*» strada Lipscani No. 96, vis-à-vis de grădina sf. George nou.

PENSIONATUL DE BĂEȚI

ENIU D. BĂLTĒNU

DIN

BUCURESCI

138, CALEA MOȘILOR, 138

PRIMESCE SCOLARI

INTERNI, DEMI-INTERNI și EXTERNI

PENTRU CLASELE :

PRIMARE, GIMNASIALE și COMERCIALE

Elevii secundari pot urma la școlele Comerciale, la Gimnasiile Lazăr, Mihaï Bravul, și Liceul Mateiș Basarab sau chiar în pensionat. Elevii primari urmeză în pensionat. Ei învață să vorbească și limbă streine.

Pensionatul acesta a probat cu fapte că știe să-și facă datoria în conștiință.

Anul acesta s'au făcut clasele I și II Gimnasiale în Pensionat ai căror școlari au depus cu succes examen la liceele statului.

Scolarii cari-și urmeză studiile în Pensionat sunt obligați să vorbească limba Francesă. Ei învață și limba Germană. Ingrijire bună, învățatură serioasă.

ANUNȚIŪ IMPORTANT

LA „LIBRĂRIA ȘI TIPOGRAFIA ȘCOLELOR”

se găsesc tôte cărțile române și streine, tot materialul trebuincios școleur și cancelariilor, precum și tot felul de obiecte de fantasie și de lux pentru daruri de anul nou și de zilele onomastice.

De asemenea se pot tipări cărți, registre, bilete de nuntă, de botez, de înmormintare, cărți de vizită și ori-ce fel. de lucrări curente și de lux.